

S t e n o g r a f i c k á s p r á v a
o 17. schôdxi Slovenskej národnej rady
konanej 30. novembra 1989

17. schôdza Slovenskej národnej rady

P r i t o m n i :

predseda Slovenskej národnej rady Viliam Š a l g o -
v i ě , podpredsedovia SNR Dezider K r o c s á n y , Ján
C a j d o š i k , Anna R y b n i k á r o v á , Kamil
B r o d z i a n s k ý .

Členovia vlády Slovenskej socialistickej republiky:
predseda vlády Pavol H r i v n á k , prvý podpredseda
vlády Štefan M u c i n , podpredseda vlády a predseda
Slovenskej komisie pre plánovanie a vedeckotechnický
rozvoj Vladimír L e x a , minister financií, člen a
miezd František M i š e j e , minister výstavby a
stavebníctva Ivan Š t e i s , minister zdravotníctva a
sociálnych vecí Anton M o l n á r , minister vnútra a
životného prostredia Štefan L a z a r , minister
priemyslu Štefan U r b a n , minister poľnohospodárstva a
výživy Július V a r g a , minister lesného a vodného
hospodárstva a drevospracujúceho priemyslu Vladimír M a r -
g o t i n , minister obchodu a cestovného ruchu Kazimír
N a g y , minister predseda Výboru ľudovej kontroly
Štefan P e r e n c e i .

Generálny prokurátor SSR Pavol K i s .

Predseda Najvyššieho súdu SSR Ján B e n ě u r a .

Vedúci ústredných orgánov štátnej správy SSR.

123 poslancov podľa listiny o prítomnosti.

/

S t e n o g r a f i c k á s p r á v a
o 17. schôdzi Slovenskej národnej rady
konanej 30. novembra 1989

/začiatok schôdze o 14.00 hodine/

Prodseda SMN V. Šalgovič:

**Súdržky poslankyne,
súdržovia poslanci,**

devoľte mi, aby som vás všetkých privítal na dnešnej schôdzi. Predsedníctvo Slovenskej národnej rady pri posudzovaní súčasnej politickej situácie pred dvoma dňami rozhodlo o zvolaní Slovenskej národnej rady. Toto rozhodnutie vyplynulo z príslušnosti Slovenskej národnej rady ako najvyššieho zastupiteľského a jediného zákonodarného orgánu Slovenskej socialistickej republiky zaujať stanovisko k súčasnému vnútropolitickému vývoju v našej spoločnosti. Predsedníctvo Slovenskej národnej rady vychádzalo z toho, ako to vyjadrilo aj vo svojom vyhlásení z 28. novembra 1989, že ďalšie stupňovanie napätia môže ohroziť samotné základy nášho spoločenského zriadenia a národnú prosperitu v dlhodobom rozvoji. K takémuto záveru sme došli na základe kolektívneho posúdenia príčin terajšieho spoločenského napätia. K zvolaniu dnešnej schôdze nás viedla naša zodpovednosť ako volených zástupcov voči ľudu a za ďalší rozvoj spoločnosti, zodpovednosť za hľadanie a nachádzanie východisk z krízovej situácie.

Navrhujem, aby schôdza Slovenskej národnej rady na základe vyhlásenia Slovenskej národnej rady rokovala o spoločenskej situácii a zaujala ďalšie stanovisko.

Ďalšie body programu navrhne súdruh Krocsány, ktorý bude schádzať predsedať.

Chcem vás však oboznámiť, že som požiadal predsedu Národného frontu Slovenskej socialistickej republiky a prvého tajomníka ÚV KSS súdruha Janáka o uvoľnenie z funkcie predsedu Slovenskej národnej rady v súvislosti s odchodom na dôchodok a zo zdravotných dôvodov. Zároveň žiadam o uvoľnenie z členstva v Predsedníctve Slovenskej národnej rady.

Prosím teraz súdruha Dezidera Krocsány, aby viedol ďalšie rokovanie.

Podpredseda D. Krocsány:

Podľa prizenčných listín je na dnešnom rokovaní prítomných 123 poslancov, takže podľa článku 109 ústavného zákona o československej federácii je Slovenská národná rada schopná sa uznášať.

Súdružky a súdruhovia poslanci,

vypočuli sme si rozhodnutie súdruha Šalgoviča. Navrhujem, aby Slovenská národná rada prijala nasledovné uznesenie:

a/ b e r i e n a v e d o m i e

žiadosť Viliama Šalgoviča o uvoľnenie z funkcie predsedu Slovenskej národnej rady a člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady,

b/ podľa paragrafu 4 písmeno k/ zákona Slovenskej národnej rady číslo 44/1989 Zb. o rokovanom poriadku Slovenskej národnej rady o d v o l á v a Viliama Šalgoviča z funkcie predsedu Slovenskej národnej rady a člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady.

Kto súhlasí s návrhom uznesenia nech zdvihne ruku!

Kto je proti?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Nikto./

Zisťujem, že Slovenská národná rada odvolala súdruha Viliama Šalgoviča z funkcie predsedu Slovenskej národnej rady a člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady na jeho vlastnú žiadosť.

Vážné poslankyne a poslanci,

dovoľte mi vo vašom mene poďakovať súdruhovi Viliamovi Šalgovičovi za jeho doterajšiu dlhoročnú prácu na čele najvyššieho zastupiteľského orgánu Slovenskej socialistickej republiky. Počas takmer pätnásťročného pôsobenia v tejto funkcii súdruh Šalgovič uplatňoval svoje bohaté životné a politické skúsenosti. Veríme, že ich bude i naďalej odovzdávať v rámci svojej poslanskej činnosti. Želáme mu pevné zdravie, spokojnosť v osobnom živote.

/Potlesk./

Súdcužky a súdruhovia,

predkladám tento návrh programu dnešnej schôdze:

- po prvé: Voľba predsedu Slovenskej národnej rady
- po druhé: Vystúpenie predsedu vlády Slovenskej socialistickej republiky k najdôležitejším úlohám vlády Slovenskej socialistickej republiky, vyplývajúca zo súčasnej situácie
- po tretie: Prijatie vyhlásenia Slovenskej národnej rady k súčasnej vnútropolitckej situácii

po štvrté: Správa o činnosti Predsedníctva Slovenskej
národnej rady za obdobie od 31. októbra do 30.
novembra 1989

po piate: Otázky poslancov

Navrhuje niekto z vás zmenu alebo doplnenie programu?
/Nikto./

Ešte raz sa pýtam. Má niekto návrh na doplnenie pro-
gramu?

/Nikto./

Ak nie, dávam o návrhu programu hlasovať.

Kto je za predložený program nech zdvihne ruku:

/Hlasovanie./

Kto je proti?

/Nikto./

Zdržal sa niekto hlasovania?

/Nikto./

Zisťujem, že sme program 17. schôdze Slovenskej ná-
rodnej rady schválili.

P r v ý m bodom programu je voľba predsedu
Slovenskej národnej rady . O slovo sa prihlásil súdruh
poslanec F u t e j . Dávam mu slovo.

Poslanec D. Futej:

Vážaná Slovenská národná rada,
vážené súdružky a súdruhovia,
vážení priatelia,

dovoľte, aby som predniesol návrh na nového predsedu z poverenia poslancov členov Predsedníctva Ústredného výboru Národného frontu i v mene Klubu poslancov SNR - komunistov.

Predkladám návrh na súdruha Ing. Rudolfa Schustera. Narodil sa 4. januára 1934 v Košiciach, pochádza zo sedemčlennaj robotníckej rodiny z Mežova. Je členom Komunistickej strany Československa, národnosti slovenskej. Po skončení Slovenskej vysokej školy technickej pracoval ako projektant, neskôr ako vedecký pracovník Slovenskej akadémie vied v Bratislave. V ďalších rokoch pracoval vo Východoslovenských železničnách v Košiciach, v roku 1974 bol zvolený za poslanca Mostského národného výboru v Košiciach a neskôr v roku 1983 bol zvolený za primátora mesta Košíc. V roku 1986 bol zvolený za poslanca Východoslovenského kraja a za jeho predsedu. Súčasne ho voliči zvolili i za poslanca Slovenskej národnej rady. Ako všetci dobre viete a ho poznáte, vždy veľmi aktívne vystupoval na zasadnutiach Slovenskej národnej rady, osobitne bol veľmi aktívny vo výbore, v ktorom pracoval. Ide o pracovného funkcionára, ktorý vo svojej práci sa opiera o názory svojich voličov, obhajuje ich názory, je dobrým odborníkom. Pod jeho vedením sa na jednotlivých stupňoch národných výborov, na ktorých pracoval, uskutočnili mnohé pozitívne zmeny vo výstavbe mesta Košíc, ale i celého Východoslovenského kraja. Posledne si pamätajú najmä vo Východoslovenskom kraji

a osobitne občania mesta Košic, s akou nádevnatosťou pristúpil za to, aby boli vybudované vodovodné siete, aby boli včas pre každú domácnosť dostatok pitnej vody.

Positívne treba hodnotiť jeho zásluhy na urýchlenie dovedenia aj iných vecí, ktoré sa v kraji vyskytujú, najmä pokiaľ sa týka služieb a iných vecí, ktoré sú dnes tak dôležité pre obyvateľstvo.

Nemalé zásluhy má poslanec súdruh Schuster i v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia. Tu by som chcel podotknúť, že to je prakticky jeho koníček starať sa o ochranu životného prostredia, má rád prírodu a úzko spolupracuje s okresným i mestským výborom ochrancov prírody.

Jeho principiálne stanoviská a názory formuluje vždy vo svojich záveroch správne na jednotlivých stupňoch národných výborov vo Východoslovenskom kraji. Má dobrý vzťah k voličom, snaží sa, aby námety, ktoré sú predkladané jeho voličmi, boli plnené. Jeho stanoviská a návrhy na riešenie, na problémy sú vždy racionálne, sleduje zlepšiť sociálne, právne istoty našich občanov. Blízki spolupracovníci o ňom hovoria, že skôr vždy dopredu myslí, i výhľad naznačuje a rysuje dopredu. Myslím si, že to je u neho dobre. Má dobrý vzťah aj k svojim spolupracovníkom a k okoliu. Vzhľadom na jeho prírodný vývoj a osvedčenie sa na detekajších funkciách - hovoril som predtým s jednotlivými politickými stranami, s ich klubmi poslancov, ktoré sú tu - nemajú námietky proti návrhu na súdruha Schustera.

Preto odporúčam tento návrh a som presvedčený, že je to návrh správny.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Podpredseda D. Krecsányi:

Súdržky a súdržovia poslanci.

počuli ste návrh. Má niekto k nemu pripomienky alebo iný návrh? Súdrž poslanec Minarovič.

Poslanec S. Minarovič:

Vážna Slovenská národná rada,

z poverenia Klubu poslancov - členov Strany slobody a Klubu poslancov - členov Strany slovenskej obrady predkladám návrh kandidáta na predsedu Slovenskej národnej rady poslanca Jozefa Širotnáka.

Ing. Jozef Širotnák je narodený 6. 4. 1919 v Novej Vsi, okres Prešov. Pôvodné povolanie - hutný inžinier. Inžinier Jozef Širotnák je členom Sekretariátu Ústredného výboru Strany slobody a tajomníkom Východoslovenského krajského výboru Strany slobody. Poslancom Slovenskej národnej rady je druhú volebnú obdobiu a pracuje vo Výbore SNK pre kultúru a výchovu. Priateľ Jozefa Širotnáka poznám desať rokov ako veľmi schopného, iniciatívneho pracovníka s vynikajúcimi organizačnými schopnosťami.

Odporúčam Slovenskej národnej rade, aby vyjadrila inžinierovi Jozefovi Širotnákovi dôveru a zvolila ho za predsedu Slovenskej národnej rady.

/Potlesk./

Podpredseda D. Krocšány:

Ďakujem poslancovi Minarovičovi.

Kto sa hlási ďalej? Máte ešte iné návrhy, súdružky a súdruhovia? Súdružka poslankyňa Rybnikárová.

Podpredsedníčka A. Rybnikárová:

Vážaná Slovenská národná rada,

dovoľte, aby sme mohli prerušiť naše rokovanie, aby sme návrh, ktorý sme dávali v klube komunistických poslancov na kandidáta za Klub poslancov SNR - komunistov súdruha Schustera posúdili v súvislosti s ďalším predloženým návrhom nestorzkých, bratských politických strán, aby Slovenská národná rada návrhy seriózne posúdila. Ak poslanci majú ešte ďalšie návrhy, aby ich vyjadrili a pristupovali sme k voľbám s viacerými kandidátmi. V tejto súvislosti aby sme volili z viacerých kandidátov predstaviteľa slovenského národa, ktorý bude predstavovať všetky vrstvy našej spoločnosti, ktorý bude mať dôveru ľudu, aby sme tieto návrhy mohli zvážiť vzhľadom k tomu, čo tu bolo povedané.

Ďakujem.

Podpredseda D. Krocšány:

Ďakujem súdružke Rybnikárovej. Kto sa hlási ďalej?
Súdruh poslanec M a j e r.

Poslanec J. Majer:

Vážná slovenská národná rada,

odporúčam návrh proti návrhu súdružky Vybničárovej, aby sa tajnými voľbami, ako je to v paragrafe 27 bod 3/ rokovacieho poriadku SNR, zvolil predseda z dvoch kandidátov bez prerušenia schôdzo. Na lístky, s ktorými sa bude hlasovať, treba dopísať meno druhého kandidáta. Nech sa urobí krátka prestávka a po nej aby sme volili bez nejakého ďalšieho poradenia sa.

Ďakujem pekne.

Podpredseda D. Krocšary:

Ďakujem. Súdrž poslanec K i n á ž.

Poslanec V. Kladár:

Vážne poslankyna,

vážení poslanci.

toto zhrnuto, Slovenská národná rada, bude o chvíľu rozhodovať o základných veciach Slovenskej socialistickej republiky. Treba sa na to pripraviť. Treba byť nielen vševedúci, ako doteraz bola Komunistická strana Slovenska, ale aj trochu dopredu vidiaci, aj trochu takí, aby sme vedeli, že sme prehrali na mnohých športových štadiónoch, aby som hovoril športovým dialektom a že niet vlastne už dnes takého štadiónu, na ktorom by komunisti mohli vyhŕávať bezostyšne. Myslím si, že kandidátka súdruha Schustera je dobrá a správna, ale my, ktorí sme už strašne dlhé roky v najvyšších grémiach strany, si myslí-

me, že z dnešného predsedníctva je to jediný, ktorý má dôveru ľudu. A preto si myslíme, ja si myslím, že by mal byť vedúcim tajomníkom strany. To pravdaže nepatrí sem. Iba viem, že ho som presunuli z taktických dôvodov.

Ja poznám súdruha Širotnáka, no, strašne dlho. Je to človek socialistický. To nie je nejaký vagabund, ktorý by nám chcel zničiť socializmus. Je to človek prísny, je to človek, ktorý pozná ľudské trápenie, ktorého pozná ľud. Ja sa necítim zaviazaný ničím, iba svojím svedomím, ja som vám to už raz povedal tu, že nikto vás tu nezaväzuje, iba vlastné svedomie a vlastní voliči. A zaviazaný súc iba vlastnými voličmi a iba vlastným svedomím, z tých dôvodov, ktoré som vám povedal, súhlasím s návrhom Strany slobody a Strany slovenskej obrody.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda D. Krocšány:

Ďakujem súdruhovi poslancovi Mináčovi. Kto sa hlási ďalej? Súdruh poslanec Marko.

Poslanec M. Marko:

Ja sa hlásim plne k predloženému návrhu na súdruha Schustera, no dovoľte mi povedať niekoľko slov o tom, že tento prečínávrh našich partnerských strán je logickým, zákonným vyústením toho princípu, ktorý práve v minulých dňoch akcentoval Ústredný výbor Komunistickej strany Československa a aj Ústredný výbor Komunistickej strany Slovenska, čiže zásady vťahovania všetkých konštruktívnych politických síl do nášho verejného a politického života.

Ja som sám rád, že naša Slovenská národná rada tento princíp v minulosti uplatňovala, uplatňovala ho aj fakticky v zložení našich najvyšších orgánov Slovenskej národnej rady, v ktorej podpredsedovia, členovia predsedníctva predstavujú širokú škálu politických síl v tomto štáte, v tomto národe, v tejto republike. Tak isto si myslím, že aj v budúcnosti budeme musieť tento princíp v oveľa širšej miere uplatniť. A myslím si tiež, že aj na rokovaní Slovenskej národnej rady mali by sme preskúmať ďalšie možnosti, ako tento princíp uplatniť v zložení predsedníctva, resp. iných orgánov. Tento základný princíp sa musí čoraz viac uplatňovať. Ja pracujem so súdruhom Šicotňákom vo výbore Slovenskej národnej rady, je to činný človek, skúsený človek a povedal by som, že som veľmi rád, že v tejto krajine nám vyrástlo mnoho takýchto vzácných ľudí, ktorí pomáhajú presadzovať správne princípy socialistického rozvoja tejto krajiny. Ja s ním dlho spolupracujem a sám sa nazdávam, že v budúcnosti ho treba navrhovať do významných politických funkcií. V tejto otápe však chcem plne podporiť návrh na súdruha Schusteru, odporúčam ostatným poslancom, aby sme sa na tomto maximálne ujednotili s tým, aby sme princíp širokého pluralizmu v rámci Národného frontu a vŕšovania pokrokových socialistických síl plne uplatnili v zložení predsedníctva a ostatných orgánov Slovenskej národnej rady.

Podpredseda D. Krocňany:

Ďakujem poslancovi súdruhu Markovi. Kláui sa ešte niekto?

Súdružka poslankyňa Kulínová.

Poslankyňa D. Kulínová:

Vážené súdružky,
vážení súdruhovia,

myslím si, že skutočne dnes treba vážiť situáciu aká je, treba ju vidieť veľmi reálne a takto k nej treba i pristupovať, aj ako poslanci Slovenskej národnej rady musíme k nej takto pristupovať. Ja si myslím, že návrh, ktorý tu bol prednesený na súdruha Schustera, je skutočne veľmi správny. Je to čestný človek, je to správny človek. Poznám aj súdruha Širocháka z nášho výboru, je to tak isto správny človek na svojom mieste. Ale ja si myslím, vážené súdružky, súdruhovia, že my by sme mali teraz v rámci prehlbovania socialistickej demokracie pristúpiť na návrh tajných volieb.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda D. Krocšány:

Ďakujem. O slovo na kláski súdruh poslanec Futej.

Poslanec D. Futej:

Vážená Slovenská národná rada,
súdružky a súdruhovia,

súhlasím so súdružkou Kulínovou, že treba pristúpiť k tajným voľbám.

Chcel by som ťa, vážoný poslanec súdruh Mináč ubezpečiť, že nemá o tom vedomosť, že by išlo o hru v komunistickej strane, že chce presúvať súdruha Schustera do Slo-

venskej národnej rady, aby nemohol vymeniť vedúceho tajomníka. O takomto postupe alebo taktike som nikde nepočul a myslím si, že si nepravdivo informovaný. Keď som dobre nepočul, bude prenávka, vysvetlíma si to.

Ďakujem za pozornosť.

Podpredseda D. Křocňány:

Ďakujem. Súdruh Schuster.

Poslanec K. Schuster:

Chcel by som vysvetliť celú záležitosť. Ja som bol zvolený do Predsedníctva ÚV KSS, pravda, za mojej neprítomnosti. Nebolo so mnou hovorené, bol som doma, pretože som sa mal zúčastniť dialógu. Faktom je, pravdou je to, že sa so mnou uvažovalo ako s tajomníkom ÚV KSS, o čom som ja nevedel. Musím čestne prohlásiť, že som obidva tieto funkcie odmietol, pretože na ne nečítim. Z tohoto dôvodu chcem, aby bolo medzi nami jasno, ako sa skutočnosť odohrala, tak ako to naniesol aj súdruh Mináč.

Podpredseda D. Křocňány:

Ďakujem súdruhoví Schusterovi. Hlási sa ešte niekto?

/Nikto./

Predtým, než prikróčime k hlasovaniu, máme rozhodnúť o návrhu poslankyne Rybníkovéj, ktorá navrhovala prerušiť naše rokovanie a poslanca Majera, ktorý navrhoval pokračovať bez prerušenia schôdze. S týmito sa musíme demokratickým spôsobom vysporiadať.

Kto je za pokračovanie rokovania bez prerušenia schôdze, nech zdvihne ruku!

/Väčšina poslancov./

Kto je proti?

/Nikto./

Kto sa zdržal hlasovania?

/Jeden./

Pokračujeme v rokovaní. Konštatujem, že na funkciu predsedu Slovenskej národnej rady boli navrhnutí poslanci

S c h u s t o r Rudolf a

Š i r o t ě ě k Jozef.

Voľba predsedu Slovenskej národnej rady sa vykoná v zmysle paragrafu 27 odsek 3 zákona Slovenskej národnej rady číslo 44/1989 Zb. o rokovačom poriadku Slovenskej národnej rady tajným hlasovaním. Preto vám budú rozdané hlasovacie lístky. Prerušujem rokovanie na 30 minút na prípravu hlasovacích lístkov.

/Po prestávke./

Súdržuky a súdruhovia,

Hlasovacie lístky sú pripravené, môžeme pokračovať v rokovaní.

Súdržuky a súdruhovia,

k hlasovaniu takéto upozornenie: v prípade, ak hlasovací lístok ponecháte v takom stave, ako vám bol daný, ak nevyškrtnete ani jedného kandidáta alebo oboch, je lístok neplatný. Teda, jedného z dvoch treba voľiť.

Prosím overovateľov Slovenskej národnej rady, ktorých sme zvolili na ustavujúcej schôdzi, poslancov Jána Majera, Jozefa Pócsa, Veconiku Špálkovú, Viliama Volku a Zvu Zámečnikovú, aby po skončení volieb spočítali hlasy. K dispozícii je na to miestnosť číslo 112 na prvom poschodí. Prosím poslancov, aby po vykonaní volieb znovu zaujali miesto v zasadacej sieni.

Súdružky a súdruhovia,
príkročíme k voľbe.

Hlasovacie lístky môžete upraviť vo vyznačených priestoroch nachádzajúcich sa vzaďu za predsedníctvom. V záujme plynulosti voľby odporúčam postupovať tak, aby sme sa predsedníctvo vchádzali po mojej ľavej strane.

/Vykonanie voľby./

Podpredseda D. Krocňany:

Vážené poslankyne a vážení poslanci, pýtam sa, či všetci poslanci vykonali voľbu?

Áno.

Ďakujem.

Prosím overovateľov Slovenskej národnej rady, aby sa odobrali do určenej miestnosti a spočítali hlasy.

Teraz by som prosil súdruha predsedu vlády **K z i v - n á k a**, aby sa ujal slova.

Predseda vlády SSR F. Hrivnák:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci,
údzruh podpredseda,
vážení občania.

nevystupujem pred Slovenskou národnou radou s programovým vyhlásením. S odpočtom programového vyhlásenia som vystúpil nedávno. Považujem však za potrebné zaujať stanovisko k niektorým aktuálnym úlohám vlády Slovenskej socialistickej republiky v zmenených, i v týchto dnes nám daných podmienkach. Všetci si uvedomujeme zložitost súčasnej politickej situácie, v ktorej sa nachádzame. Sledovali ste rokovania Federálneho zhromaždenia, ktoré prijalo úpravy v Ústave Československej socialistickej republiky pokiaľ ide o vodúcu úlohu Komunistickej strany Československa, postavenie Národného frontu a zamieranie kultúrnej politiky rozvoja vzdelania, výchovy a vyučovania. Vychádzajúc z týchto skutočností vystupuje do popredia nalichavosť zvýšenia riadiacej činnosti federálnej i národných vlád. Vláda Slovenskej socialistickej republiky vo vedomí svojej ústavnej zodpovednosti preberá plnú zodpovednosť za plnenie funkcií v oblasti hospodárskej, sociálnej, kultúrno-výchovnej a mocensko-správnej. Aby mohla v nových podmienkach úspešne plniť tieto úlohy, je rozhodnutá viesť tvorivý a demokratický dialóg so všetkými, ktorým leží na srdci osud nášho rozvoja našej vlasti. Rokujeme s politickými stranami, vedieme dialóg s občianskou iniciatívou Verejnost proti násilliu. Dnes som sa stretol s predstaviteľmi tohoto hnutia.

I keď toto vystúpenie nemožno chápať ako ucelený rozbor situácie, považujem za potrebné uviesť, z ktorých základných zásad bude vláda vychádzať vo svojej činnosti.

Vychádzajúc z ústavnej funkcie Slovenskej národnej rady ako predstaviteľky národnej zvrchovanosti a svojbytnosti slovenského národa a najvyššieho orgánu štátnej moci v Slovenskej socialistickej republike, si nová situácia vyžaduje, aby vláda pravidelne a častejšie ako bolo doteraz predstavovala pred Slovenskú národnú radu, ako si plní svoje úlohy vyplývajúce jej z ústavných funkcií. Týmto demokratickejším postupom chceme dosiahnuť, aby poslanci vyjadrovali svoje názory na spôsoby riešenia závažných celospoločenských úloh a problémov. V podmienkach vznikajúceho politického pluralizmu vláda Slovenskej socialistickej republiky chce a bude zabezpečovať dôsledne všetky tri svoje ústavné funkcie. Pri výkone týchto funkcií bude dôsledne dodržiavať princípy socialistickej demokracie. Budeme vytvárať podmienky slobodného rozvoja a pôsobenia všetkých demokratických síl, najmä politických strán a spoločenských organizácií, ako aj iných zoskupení občanov, vrátane občianskej iniciatívy Verejnoscť proti násilliu a pre ich aktívnu účasť na formovaní štátnej politiky. Jednoznačne počítame s tým, že vláda nebude pôsobiť ako vláda jednej politickej strany, ale ako vláda zložená zo zástupcov viacerých politických strán a nepartajných občanov - nestraníkov. Neuzatvárame sa ani pred tým, aby vo vláde boli primerane zastúpené aj iné organizácie, ktoré sa vytvorila v budúcnosti. Návrh na obnovu zloženia vlády predložím Predsedníctvu Slovenskej národnej rady do 8. decembra, pritom budeme dbať, aby v týchto zložitých a krízových podmienkach vláda bola doplnená z odborníkov a organizátorov, ktorí budú schopní riešiť naliehavé problémy a úlohy

hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Slovenska a vyvolať demokratickými formami vládnutia našu spoločnosť a našu ekonomiku z tohto, dnes možno označiť, krízového stavu.

Vysoké nároky a požiadavky na plnú kompetentnosť sa však týkajú nielen členov vlády, ale aj vedúcich predstaviteľov a všetkých pracovníkov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov. Obdobnému vývoju budeme napomáhať aj v štruktúre štátnych orgánov v krajoch, okresoch a obciach. Osobitne chceme zdôrazniť, že nepôjde o zmeny za každú cenu, že podporujeme kotrcvanie vo funkciách tých, ktorí majú pre ich výkon odborné, politické a v neposlednom rade i morálne predpoklady.

Čas nedovolí, aby som o jednotlivých funkciách a konkrétnych úlohách vlády hovoril podrobne. Naproti tomu považujem za potrebné zvýrazniť aspoň niektoré najnaliehavjšie úlohy.

V oblasti hospodársko-organizátorskej bude potrebné v prvom rade doviesť do ucelenej komplexnej podoby začatú hospodársku reformu a v budúcom roku zabezpečiť jej uplatňovanie, všetkých jej princípov a zásad vrátane tých, ktoré sú prešľapnuté do nových zákonných úprav. Hospodársku reformu nemožno však považovať za uzavretú, ale naopak, za otvorenú, pretože zdokonaľovanie riadenia ekonomiky v spoločnosti je proces nepretržitý. Napríklad už dnes vieme, že sa znovu musíme zaoberať otázkami podnikateľskej činnosti, najmä podnikateľskej činnosti občanov. A keďže sa chceme riadiť zásadou vrchovanosti zákona ako základným atribútom právneho štátu, musíme aj rámec pre podnikateľskú činnosť upraviť.

K prestavbe budeme musiet pristupovat dôsledne, aby sme čia skôr uvoľnili tvorivé sily, ktoré umožnia urýchlenie nášho rozvoja tak, aby sme sa včlenili do prúdu moderného svetového vývoja. Od toho závisí aj to, či obstojíme v súťaži s vyspelými ekonomikami. Preto budeme a musíme konať tak, aby sa kvalifikovali, morálne bezúhonní ľudia dostali do riadiacich funkcií. To je nevyhnutný predpoklad uvoľnenia takých dynamizujúcich faktorov rozvoja, ako sú odvaha, iniciatíva, pružnosť, samostatnosť a zodpovednosť.

Pokiaľ ide o kultúrno-výchovnú činnosť chcem aspoň stručne uviesť, že vláda bude vytvárať podmienky pre slobodný rozvoj kultúry umeleckej činnosti všetkých tvorcov. Činnosť štátu v tejto oblasti obmedzíme na úlohy, ktoré môže zabezpečovať iba štát, ako napríklad investičnú výstavbu, finančné zabezpečovanie kultúry. Štátne orgány nebudú v budúcnosti zasahovať do iných činností. Napríklad nebudú sa schvaľovať odličné a dramatické plány, zasahovať do zvozeňovania a rozširovania umeleckých diel. Záležitosti štátu však v tejto oblasti uplatníme, ale obmedzíme výlučne na zabránenie antihumánnych, antisocialistických a iných nepriateľských prejavov.

Systém, štruktúra a obsahová náplň nášho školstva je v súčasnosti podrobná hlbokým analýzou. Nedá sa tiež dnes o tom hľadať hovoriť. Vláda však bude robiť opatrenia, aby sa tieto analýzy urýchlene dokončili, bol pripravený komplexný návrh na reformu školstva a celého výchovnovzdelávacieho systému vrátane vzdelávania dospelých, s ktorým predstúpime pred zákonodarný orgán, ale i pred celú verejnosť sledujúc cieľ, aby sme v našej spoločnosti vytvorili stabilnejší školský a vzdelávací systém, ktorý bude zodpovedať potrebám rozvoja vzdelanosti spoločnosti, najnovším poznatkom vedy, výskumu a zásadám humanizmu.

Zložitosť súčasnej krízovej situácie s plnou otvorenosťou a naliehavosťou ukázala nevyhnutnú potrebu dotvorenia a správneho fungovania právneho socialistického štátu. Základným princípom pri riešení tejto úlohy musí byť vrchnosť ústavy a zákonov. Osobitne podčiarkujem, že zákony musia platiť rovnako pre všetkých, pre občanov i organizácie a predovšetkým i pre štát a jeho orgány. Zákony, ktoré si sami na tejto pôde, teda prostredníctvom zákonodarných orgánov prijmemo, musíme v prvom rade my a všetky štátne orgány dôsledne dodržiavať. Každé porušenie zákona je závažnou vecou. Ale porušenie zákona štátnym orgánom, zneužitie moci, je porušením socialistickej zákonnosti, ktorá v konečnom dôsledku sa obracia proti nám i proti štátu.

Naliehavou súčasťou tohoto úsilia je vypracovanie, príprava a prijatie radu nových zákonov tak na federálnej ako i republikovej úrovni, predovšetkým prijatie novej ústavy, resp. nových ústav, ktoré okrem iného podstatne prehĺbia občianske práva a slobody, zabezpečia dôkladnejšie a účelnejšie fungovanie federatívneho usporiadania v našom štáte, a to v oblasti mocensko-správnej. Viaceré známych, niektoré už pripravované zákonné úpravy však narážajú už dnes na bariéru platnej ústavy, ako napríklad zákonná úprava individuálneho podnikania i niektoré ďalšie. Aj za cenu ďalších čiastkových novelizácií ústavy, k akej došlo i včera vo Federálnom zhromaždení, nemali by sme s prípravou a prijatím najnaliehavejších zákonov meškať. Nič nám nebráni už v celkom krátkej budúcnosti zväziť zrušenie niektorých zákonov alebo ich jednotlivých ustanovení, ako napríklad zákonné opatrenie na upevnenie ochrany verejného poriadku, úpravu štátneho dozoru. Spolu s federálnymi orgánmi musíme urýchliť ďalej prípravu zákona o

zhromažďovaní, zákona o združovaní, petičného zákona, tlačového zákona, volebných zákonov do zastupiteľských zborov a podobne, a to tak, aby nové zákony plne zodpovedali záverečnému aktu prijatému na následnej viacerých konferenciách signatárskych štátov, konferencií o bezpečnosti a spolupráci v Európe, ktoré sme prijali.

Aj so zreteľom na hlasy verejnosti prejavene na demonštráciách v posledných dňoch, znovu sa musíme zamyslieť i nad otázkami súvisiacimi s prípravou novej ústavy, nad otázkami úpravy štátnych národných symbolov a podobne, čo je tiež predmetom požiadaviek občianskych iniciatív. Zároveň zdôrazňujem, že nová ústava, resp. ústavy musia vychádzať z plného rešpektovania základných východísk každej federácie, teda predovšetkým z postulátu originálnej pôsobnosti republik a suverénnych národov, ktoré sa združujú do federácie.

K úlohám v ekonomickej oblasti. Za bezprostrednú úlohu vlády v tejto oblasti považujeme plynulý chod našej ekonomiky. Bez toho sú iluzórne nástojčivo kladené požiadavky na bohatší vnútorný trh, rýchlejšie riešenie bytového a ekologického problému alebo iných naliehavých potrieb spoločnosti. Vláda k tomu urobila viaceré konkrétne kroky. Ministri i aparáty ministerstiev sú v stálom kontakte so štátnymi podnikmi rozortu. Zabezpečujeme lepšie predzásobenie hospodárstva palivami na zimu. Riešime plynulé zásobovanie vnútorného trhu benzínom, kde sa podstatne zvýšila spotreba strotáva s dôsledkami neskoršieho nábehu hydrokraku v našom podniku Slovnaft. Sú dohodnuté opatrenia na urýchlenie prepravy spotrebných tovarov nakúpených v čínskej ľudovej republike, uvoľnené ďalšie prostriedky na dovoz z nesocialistických štátov celkovo 300 miliónov vo frankocenách a z väčšej časti už riešený schodok v konzumných zomiskoch.

V záujme plynulosti práce v hospodárskej sfére vláda v súlade so stanoveným harmonogramom posúdila plán na rok 1990 tak, aby podniky mohli byť oboznámené s podmienkami hospodárenia, s rozsahom disponibilných palív, energie i niektorých surovín a s menovitými úlohami na zabezpečenie kľúčových celospoločenských potrieb. Za prioritu považujeme i naďalej posilnenie stability vnútorného trhu. Počítame s vyšším maloobchodným obrátom, s väčšími dodávkami pre vnútorný trh ako sa predpokladalo na rok 1990 v ôsmej päťročnici. Vývoj v minulom i tomto roku ukazuje, že uskutočnenie tohoto zámeru je v našich silách. Môžeme vás oboznámiť s tým, že je prijatá stimulácia podnikov na zvýšenie dodávok nedostatkových tovarov domáceho oblečenia a obuvi. Overujeme ďalšie možnosti dovozov z nesocialistických štátov mobilizáciou našich pohľadávok. Tiež pre spoločenskú spotrebu uvažujeme s väčšími prostriedkami ako v ôsmej päťročnici. Nad jej rámec posilňujeme fond opráv národných výborov o 600 mil. korún, prostriedky pre zdravotníctvo, hlavne nákup liekov a zdravotníckeho materiálu o 500 mil. korún, mzdové prostriedky pre školstvo o 65 mil. korún, prostriedky na zlepšenie osobnej dopravy, vrátane mestskej hromadnej dopravy, nad úvahy päťročnice o 170 mil. korún. Nezabúdame na finančné i hmotné prostriedky, trhové fondy na valorizáciu dôchodkov približne 300 mil. korún úmerne mzdovému vývoju a na mzdové opatrenia v školstve a zdravotníctve celkovo 290 mil. korún.

Veľmi náročné ciele si kladieme vo výstavbe bytov. Chceme dokončiť v roku 1990 celkovo 42 tisíc bytov, z toho v dodávateľských formách 30 tisíc bytov. K tomu musíme dodať, že v rokoch 1986 až 1988 dokázali stavebné organizácie dokončiť v priemere 21 tisíc bytov a na tento rok je plánom stanovené dokončenie necelých 28 tisíc. Rovnako náročné ciele kladieme si vo výstavbe ekologických stavieb,

keď dochádza ku zvýšeniu v porovnaní s tohoročným objemom o 50 %. Považujeme za naliehavé urýchliť výstavbu školských, zdravotníckych stavieb, aby v čo najkratšom čase slúžili svojmu účelu, ako je budova Vysokej školy ekonomickej, výukové priestory Vysokej školy dopravy a spojov v Žiline, v Bratislave Ústav klinickej onkológie, Fakultná nemocnica Bratislava, Nemocnica a poliklinika Petržalka a ďalšie.

Chceme reagovať v pláne na potreby nielen vo vecných zámeroch, ale aj v systémovej oblasti. Obsahové a sústavové ekonomických nástrojov zodpovedá zásadám nového hospodárskeho mechanizmu. Podstatne zužujeme direktívne vymedzenia úloh a prostriedkov a dávame širší priestor podnikom reagovať na situáciu na trhu i efektívne využívať vlastné prostriedky. Vláda predloží Slovenskej národnej rade návrh štátneho plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja a návrh štátneho rozpočtu na rok 1990 na prerokovanie a schválenie v budúcom mesiaci. Chceme ubezpečiť poslankyne a poslancov Slovenskej národnej rady, že vláda a jej orgány v súčasnej dobe intenzívne pracujú na perspektívnom programovom zameraní nášho sociálno-ekonomického rozvoja.

Vážaná Slovenská národná rada,

vláda Slovenskej socialistickej republiky - znovu opakujem, si uvedomuje vážnosť súčasnej vnútropolitckej situácie. Záverom vám chcem však povedať, že sa aj my hlásime k všetkým progresívnym požiadavkám odznelým na zhromaždeniach, stretnutiach mládeže a občanov. Chceme ubezpečiť, že s plnou zodpovednosťou ich posúdime s cieľom ich využitia pre ďalší rozvoj našej socialistickej spoločnosti, vrátane zdokonalenia socialistickej demokracie a budovania právneho štátu. Všetci si musíme uvedomiť, že vláda pracuje a bude pracovať v náročnejších podmienkach. Bol

schválený celý rad významných zákonov, ďalšie sa pripravujú a budú schvaľované v najbližšom období. To všetko znamená však v najkratšom období si osvojiť a pretransformovať ich obsah do života. Stojí pred nami úloha dôslednej realizácie komplexnej pretransformácie života našej spoločnosti, osobitne pretransformácie hospodárskeho mechanizmu, a to v nových podmienkach, ktoré vyplývajú predovšetkým zo zmien v Ústave Československej socialistického republiky, schválených na včerajšej schôdzi Federálneho zhromaždenia. K tomu, aby sme nečakali ani jeden deň, rozvineme činnosť, riadiacu a organizátorskú prácu. Vláda má svoj program. Tento dnes a v najbližšom období rozšíriť o ďalšie úlohy, ktorými budeme reagovať na nové požiadavky. Aby sme však všetko toto mohli čo najúspešnejšie zvládnuť, chceme využiť zdroje našich možností, ale hľadať i nové, predovšetkým v oblasti vytvárania podmienok na uplatnenie tvorivých síl našich ľudí. Vláda si váži doterajšiu statočnú prácu prevažnej väčšiny našich občanov, vyslovuje za dosiahnuté výsledky svoje úprimné poďakovanie. Súčasne sa obraciam s požiadavkou na robotníkov, družstevných pracovníkov, pracujúcich inteligenciu, komunistov, neustraníkov i príslušníkov iných politických strán a politickej fronty, aby sa tak, ako to mnohí z nich vyjadrili na manifestáciách svojim zánikom, pochopením naliehavosti riešenia problémov a dôsledným plnením úloh na jednotlivých úsekoch spoločenského života aktívne zapojili do práce pre zajtrajšek.

V mene vlády Slovenskej socialistického republiky vás ubezpečujem, vážení poslanci, že v záujme tejto požiadavky vykonáme všetko čo je v našich silách a možnostiach.

Ďakujem.

/Porlosk./

Podpredseda D. Kregarňny:

Ďakujem predsedovi vlády Slovenskej socialistickej republiky súdruhov **M r i v n ě k o v i** za vystúpenie. Predtým, než otvoríme rozpravu, navrhujem na prípravu Vyhlásenia Slovenskej národnej rady schváliť komisiu v tomto zložení:

Kamil B r o d z i a n s k y
Andrej B a j c u r a
Miloš M a r k o
Samuel K o d a j
Ján M a j o r
Viera L e h o t s k á
Anna L á t k o v á.

Sú prítomní všetci navrhovaní poslanci?

Sú.

Dávam hlasovať. Kto súhlasí so zložením návrhovej komisie, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Je niekto proti?

/Nikto./

Zdržal sa niekto hlasovania?

/Nikto./

Ďakujem.

Proním návrhovú komisiu, aby sa zišla v Modrom salóne a zahájila svoju prácu.

Otváram rozpravu k vystúpeniu predsedu vlády Slovenskej socialistickej republiky súdruha **Hrivňáka**.

Do rozpravy sa doteraz prihlásili poslanci Jozef Tre-
páč a Ján Bruncko. Prosia súdruha poslancu T r e p á č a,
aby sa ujal slova.

Poslanec J. Trepáč:

Vážené súdružky poslankyno,
súdruhovia poslanci,

demokracia, slovo demokracia zasmená vláda ľudu. Sú-
druh Ucbánek povedal, že vedenie a strana sa odtrhlo od
tohoto ľudu a ľud bol múdrejší ako vedenie. Príčinou tohto
bolo i to, že stranícki funkcionári, i keď chodili do zá-
vodov, väčšinou diskutovali s vedením, chodili do objek-
tov, kde ich tieto zaviedli a prevládali názory o spokoj-
nosti pracujúcich. Ako sa teraz ukázalo, spokojnosť nebo-
la, tak ako sme i my, poslanci Slovenskej národnej rady,
mnohokrát na výboroch i plénoch Slovenskej národnej rady
na to poukazovali.

Na našom Výbore SNR pre obchod, služby a dopravu už
niekoľko rokov poukazujeme na to, že plán maloobchodného
obratu ministerstvo obchodu plní, avšak nespokojnosť obča-
nov so situáciou na vnútornom trhu rastie. I pred rokom
pri hodnotení programového vyhlásenia vlády Slovenskej so-
cialistickej republiky sme hovorili o tomto probléme. V
diskusných vystúpeniach sme na to poukazovali, ako vidno
bez patričnej ozveny. Nerastie však len nespokojnosť na
vnútornom trhu, ale i na pracoviskách, kde pracovné pod-
mienky sú často veľmi nevyhovujúce, sociálna starostlivosť
slabá, životné a pracovné prostredie vo veľmi kritickom
stave. Toto je podľa mňa tiež príčinou stavu, v akom sa
teraz nachádzame. Teda nielen požiadavky študentov, ale

tento skutočný stav zapríčinil nedôveru ľudu ku Komunistickej strane Československa, vláde Československej socialistickej republiky, Slovenskej socialistickej republiky a nesmie sme zabúdať ani na najvyššie zákonodarné zbory. Ak chceme získať dôveru nášho ľudu a už bolo viacrát povedané - múdreho ľudu, musia najvyššie vládne a stranické orgány prehodnotiť ihneď svoju doterajšiu prácu. Neotáľať s kádrovými zmenami a na vedúce funkcie dať odborníkov. A myslím si, že je dôležité, aby sme nehovorili stále o uvoľňovaní na vlastnú žiadosť, ale kto si to zaslúžil, otvorene povedať - odvolaný za zapríčinenie súčasného stavu.

Ďalej sa musíme všetci zamerať na to, aby súčasný stav nevyužívali rôzne skupiny, ktoré sa zakrývajú za požiadavky študentov a pri kladaní svojich požiadaviek nemajú žiadne hranice. Nesmie sme dopustiť, aby sa boj o politickú moc zmenil na negovanie všetkého, čo je spojené s menom komunistu. O to musí ísť každému, nielen členovi Komunistickej strany Československa. Musíme zahrániť bezhlavému odvolávaniu vedúcich hospodárskych pracovníkov len z toho dôvodu, že sú členovia Komunistickej strany Československa bez ohľadu na ich schopnosti.

Vážené poslankyne,

vážení poslanci,

v dnešnej dobe prebiehajú v celej vlasti voľby rôznych štrajkových výborov, výborov Občianskeho fóra, či Verejnosti proti násillu v mestách, závodoch, dedinách, družstvách. Či si to chceme priznať alebo nie, väčšina našich občanov je zvyknutá voľiť tak, koho má predložia, za toho zdvihnem ruku, alebo hodím do urny listoček s jeho menom. Prejavilo sa to i pri nohávnych voľbách odborových či stranických funkcionárov. Pred mesiacom prebehli voľby a dnes sa žiada odvolanie týchto funkcionárov. Pričítame sa

všetci o to, aby sa toto zmenilo a aby do výborov či orgánov na všetkých stupňoch boli volaní len ľudia, ktorí dokázali svojou doterajšou prácou, že to myslia s ľuďmi tohoto národa dobre a jeho vôľu budú presadzovať.

Ďakujem.

/Potlesk./

Podpredseda D. KROČÁNY:

Ďakujem poslancovi T r e p á ě o v i. Diskutovať bude súdruh Ján B r u n c k o.

Poslanec J. Bruncko:

Vážná Slovenská národná rada.

predseda slovenskej vlády vo svojom vystúpení zhodnotil, aký je stav v našej spoločnosti. Zároveň poukázal, akým smerom by sme sa mali ďalej uberať.

Súdruh Trepáč vo svojom vystúpení poukázal zhruba na skutočnosti, ku ktorým sme dospeli.

Myslím si, že nikomu z nás netreba vykladať, že situácia nie je jednoduchá, že situácia je zložitá a predovšetkým, že do tejto situácie sme sa dostali, a to treba otvorene priznať, zásluhou nekompetentného vedenia komunistickej strany. Ja to prehlasujem zodpovedne ako člen strany. Nemôžem si však odpustiť pár poznámok.

Pracovne som od 13. novembra bol v Prahe. Vrátil som sa v pondelok tento týždeň. Čiže mal som možnosť byť prítomný na celom dianí v Prahe. Mal som možnosť na vlastné oči vidieť, ako rýchlo a ľahko sa dá zmanipulovať verejná mienka, ako to bolo v prípade údajného úmrtia študenta

šmida. Keď sa človek v nedoľu 19. ho prešiel po Národnej triede, tak začal mať dojem, že tento študent je v pribuzenstve minimálne s polovicou Prahy. A každý agitátor v jednotlivých hlúčkoch zavšštone vysvetľoval, že dotyčný študent je mu buď synovec alebo taká alebo onaká rodina. Pokiaľ sa potom išlo na konkrétne dotazy, tak tieto ľudia xcazu uhýbali a už tvrdili, že to nie je také potvrdené. Ja si myslím, že tento šok, ktorý naša spoločnosť utrpela, sme už naozaj potcebovali. Ale na druhej strane má osobne mrzi, keď každú chvíľu, predovšetkým v našich teraz maso-vokomunikačných prostriedkoch počúvame, že sme žili štyridsať rokov v strachu. Prosím vás, v akom strachu? Chcem sa spýtať, kto žil v tom strachu? Ja osobne si myslím, že o tomto hovoria tí ľudia, ktorí sa mali v tejto spoločnosti až veľmi dobre, parazitovali na nej a stav, ktorý bol, im dokonca vyhovoval. A dnes, keď sa situácia vybrotila, tak sa priživujú. Priživujú sa a ború si tie zásluhy, ktoré nemajú. /Potlesk./

Proto by sme mali vo svojom rozhodovaní a vo svojich názoroch a v tom, predovšetkým my ako poslanci, ako počúvame svojich voličov a potom ako interpretujeme aj svoje myšlienky, veľmi dobre rozlišovať s kým hovoríme a o kom hovoríme.

Myslím si, že stav, ktorý dnes je, že rôzne skupiny vychádzajú s rôznymi požiadavkami a keď sa tie požiadavky splnia, tak majú znovu ďalšie požiadavky a tieto požiadavky stupňujú, nie je normálny a nemali by sme ho dopustiť, pretože v takomto stave, pod tlakom sa môžu prijať rozhodnutia, ktoré naša spoločnosť možno za rok, za dva bude ľutovať. Ja si myslím, že mali by sme byť predovšetkým všetci rozvážni a rozvážne hodnotiť aj situáciu, ktorá je. /Potlesk./ Pretože som toho názoru, že každý rozumný človek v tejto spoločnosti napriek chybám, ktoré sa spravili

a ktoré aj ja, ako člen strany pociťujem veľmi bolestne, pretože predovšetkým viedenie strany bolo za ne zodpovedné, že každý rozumný človek uznáva aj úspechy, ktoré táto spoločnosť za tých štyridsať rokov dosiahla a že každý rozumný človek chce, aby táto spoločnosť bola budovaná na socialistických základoch, aby sme všetci mali istoty do budúcnosti a aby sme sa nemuseli obávať, že niekto z nás nebude mať kajtra prácu, alebo že dokonca nebudeme mať dať čo jesť svojim deťom. Ja si myslím, že názorných príkladov v okolitých štátoch, či je to Poľsko alebo Maďarsko, máme dosť. Z toho by sme sa naozaj mali poučiť.

Dovoľte mi, aby som tým zhruba skončil. Na záver si nemôžem odpustiť jednu poznámku na naše masovokomunikačné prostriedky. My ako poslanci a myslím si, že nielen ako komunisti, aj členovia ostatných politických strán, aj bezpartajní, sme na výboroch Slovenskej národnej rady, i na plénoch Slovenskej národnej rady kritizovali veľa vecí a veľakrát konkrétne, aj na našom výbore pre veci sociálne a zdravotné sme pripomínali, že v tlači sa len objaví krátka správa, že zasadai ten a ten výbor, ale že sa nezverejnilo, aké boli názory poslancov, ako sme kritizovali nedostatky, ktoré sú, ako sme žiadali riešiť nápravu. Dnes si myslím, že nielen komunisti len preto, že dnes je v móde odstrofovať komunistickú stranu, ale aj ostatní poslanci sa dostávajú v podstate voči svojím voličom do pozície, že si tu chodíme len posediť. A to predsa nie je pravda. A na tom majú svoj podiel aj masovokomunikačné prostriedky.

Ďakujem za pozornosť.

/Počienka./

Podpredseda D. KROSTÁNY:

Ďakujem poslancovi B r u n e k o v i za vystúpenie. Chce niekto z poslancov ešte vystúpiť? Súduh N a g y .

Minister obchodu a cestovného ruchu SSR K. NAGY:

Vážení Slovanská národná rada,

po prerokovaní na dnešnom zhromaždení pracovníkov ministerstva obchodu a cestovného ruchu som bol zmocnený predložiť stanovisko a opatrenia prijaté pracovníkmi ministerstva obchodu a cestovného ruchu k súčasnej spoločensko-politickej a hospodárskej situácii, ktoré bolo zároveň odkonzultované aj na rozšírenom zasadnutí môjho kolegia a opiera sa o stanoviská a podporu štatistickej armády pracovníkov obchodu a cestovného ruchu na Slovensku v tomto znení:

"My, pracovníci Ministerstva obchodu a cestovného ruchu Slovenskej socialistickej republiky na základe hodnotenia a posúdenia súčasnej spoločenskej, politickej a hospodárskej situácie v našej spoločnosti prijímame nasledovné stanovisko a opatrenia:

1.

Stanovisko k súčasnej spoločenskej a politickej situácii

1. Stotožňujeme sa s iniciatívou mládeže, študentov, robotníkov, ostatných občanov a všetkých síl podporujúcich progresívny sociálno-ekonomický rozvoj a obnovu našej spoločnosti.

2. V záujme budovania demokratického právneho štátu požadujeme zapracovať do pripravovaného návrhu novej ústavy ČSSR záruky jeho demokratickej podstaty.

3. Žiadame v ústave zakotviť práva a povinnosti rodiny v záujme zvýšenia stability rodinného života zabezpečením základných potrieb rodiny, zvyšovaním jej prosperity v oblasti ekonomickej, sociálnej, zdravotnej, výchovnej a kultúrnej.

4. Žiadame dôsledné dodržiavanie záverov helsinskej konferencie a následných viodonských dohôvov s dôrazom na dodržiavanie ľudských práv vo všetkých ich aspektoch, vrátane slobodného cestovania.

5. Žiadame poslancov Federálneho zhromaždenia, Slovenskej národnej rady, zabezpečiť urýchlené schválenie nového zákona o voľbách zaručujúceho slobodnú voľbu s možnosťou organizovať nové politické strany a záujmové skupenia.

6. Žiadame zabezpečiť primerané zastúpenie pracovníkov vnútorného obchodu a cestovného ruchu vo všetkých zákonodarných, spoločenských a riadiacích orgánoch.

7. Požadujeme pravdivo zhodnotiť politicko spoločenský vývoj novodobých dejín od vzniku československého štátu s osobitným zreteľom na prelomové obdobia.

8. Žiadame urýchlene predložiť na verejnú diskusiu zákony o zhromažďovaní, spoločovaní, petičnom práve, tlačový zákon, zákon o životnom prostredí, o mládeži, o vysokých školách a branový zákon.

9. Pokladáme za nevyhnutné a správne vložiť konštruktívny a otvorený dialóg podnecujúci pozitívne postoje všetkých pracovníkov a občanov, zvýšenie ich zodpovednosti a nárokov na výsledky ľudskej práce.

10. Žiadame uskutočniť prezidentské voľby na väčšomom princípe.

II.

Akčné úlohy vnútorného obchodu

Vedomí si svojej zodpovednosti voči obyvateľstvu prijmame nasledovné úlohy:

1. Zabezpečiť bezporuchové zísobovanie obyvateľstva predovšetkým tovarom každodennej potreby neodkladnou realizáciou účinných organizačných, technických a prevádzkových opatrení.

2. Aktivizáciou pracovníkov vnútorného i zahraničného obchodu a ďalších dodávateľských organizácií zvýšiť dodávky tovaru a obohatiť štruktúru ponuky v období zimného a vianočného trhu.

3. Zodpovedne pripraviť nákupne podmienky pre rok 1990 s cieľom plniť uspokojovať oprávnené potreby spotrebiteľov.

III.

Požiadavky

na odstránenie dlhodobého zastávania vnútorného obchodu, cestovného ruchu a spoločného stravovania

1. Vytvoriť podmienky na zmenu štyridsať rokov odkladaného riešenia postavenia vnútorného obchodu v národnom hospodárstve zodpovedajúceho jeho významu. V záujme podstatného vyloštenia nákupných podmienok obyvateľstva zdieľajúceho rásť rozvoj materiálne-technickej základne, predovšetkým veľkoobchodu, techniky v maloobchodnej prevádzke a cestovného ruchu. Zabezpečiť potrebný nárast pracovných síl a primeranej mzdy, ktorá bude adekvátne reštrikcií voči ostatným odvetviam nášho národného hospodárstva. Dôsledne riešiť ekonomické podmienky činnosti obchodných organizácií objektivizáciou obchodného rozpätia k 1. 1. 1991. V

rámci proutavby hospodárskeho mechanizmu dôsledne uplatňovať špecifiká odvetvia najmä v oblasti finančne ekonomic-
kých nástrojov.

3. Vytvorit' komplexné ekonomické a legislatívne podmienky na posilnenie postavenia vnútročného obchodu v národnom hospodárstve Slovenska, rozšírit' pôsobnosť vnútročného obchodu pri tvorbe, určovaní a zmenách maloobchodných cien, odstránením nežiadúceho monopolu zahraničného obchodu dosiahnuť väčšie zapojenie nášho národného hospodárstva do medzinárodnej delby práce a tým dosiahnuť podstatné zvýšenie podielu tovaru z dovozu na vnútročnom trhu.

4. Optimalizáciou využitia možnosti rozvoja cestovného ruchu na Slovensku pri vhodných podmienkach ochrany prírody a krajiny zvyšovať jeho ekonomickú efektívnosť i vo voľných morách. Za tým účelom žiadame posilniť úlohu nášho ministerstva pri rozhodovaní o potrebách a rozvoji domáceho i zahraničného cestovného ruchu na Slovensku.

5. Podporovať rozvoj podnikateľskej aktivity vo všetkých jej formách na zvýšenie komplexnosti ponuky a úrovne služieb cestovného ruchu, predovšetkým na báze dobrovoľnej integrácie jeho subjektov.

6. Na úrovni vlády ČSSR vytvárať podmienky na rozvoj výroby technologického zariadenia pre spoločné stravovanie v československých výrobných podnikoch.

7. Uplatnením jednotného odvetvového riadenia stredných odborných učilišiel zabezpečiť vyššiu úroveň prípravy žiakov pre povolanie v obchode, cestovnom ruchu i spoločnom stravovaní.

8. Urýchliť uzákonieť ukončenie povinnej školskej dochádzky na základných školách.

9. V záujme aktívneho presadzovania opodstatnených potrieb a ochrany práv občanov na vnútročnom trhu v čo naj-

kratšom čase ustanoviť a uviesť do činnosti radu spotrebiteľov, ktorá by pre uvedený cieľ na základe dobrovoľnosti združovala občanov i príslušné organizácie.

V Bratislave 30. novembra 1989.

Podpredseda D. Krocšány:

Ďakujem súdruhovi N a g y o v i za vystúpenie. Teraz, súdružky a súdruhovia, prosím overovateľa Slovenskej národnej rady, aby nás oboznámil so zápisom o sčítaní hlasov pri voľbe predsedu Slovenskej národnej rady z dnešného dňa.

Poslanec J. Majer:

Vážení Slovenská národná rada,

dovoľte, aby som vyhlásil výsledky volieb.

Ze 150 poslancov Slovenskej národnej rady bolo pri hlasovaní prítomných 128 poslancov, ktorým bolo vydaných 120 hlasovacích lístkov. Po sčítaní hlasov overovateľa Slovenskej národnej rady zistili, že bolo odovzdaných 125 platných hlasovacích lístkov, 2 neplatné hlasovacie lístky a 1 hlasovací lístok nebol odovzdaný. Za kandidáta na funkciu predsedu Slovenskej národnej rady poslancu Rudolfa Schuntera hlasovalo 90 poslancov a za poslanca Jozefa Šicorňáka hlasovalo 35 poslancov. Podľa výsledku hlasovania sa novým predsedom Slovenskej národnej rady stal poslanec Rudolf Schunter.

/Potisk./

Podpredseda D. Krocghny:

Ďakujem overovateľom Slovenskej národnej rady. Na základe prednesenej správy zisťujeme, že Slovenská národná rada zvolila za nového predsedu Slovenskej národnej rady poslancu Rudolfa Schusteru. Dovoľte mi, za vás všetkých, mu zo srdca zablahoželať.

/Potlesk./

A teraz prosím, aby sa ujal ďalšieho vedenia schôdzo Slovenskej národnej rady.

Predseda R. Schuster:

Milé poslankyno,
vážení poslanci.

priznám sa, že nemám pripravené žiadne vystúpenie, ani žiaden referát, pretože voľby dopadli tak ako ste po-
žuli, myslím, že je to správne. Priznám sa vám, že som prekvapený tým, že ste právo mála v tomto kritickom období zvolili do takej zodpovednej funkcie. Nepatrím medzi tých, ktorí si trúfajú vykonávať akúkoľvek funkciu. Sám sa totiž vlna ohodnotiť, na čo mám a na čo nemám. Všetci vieme, že v blízkej budúcnosti budú všeobecné demokratické voľby, kedy budú zvolení noví poslanci Slovenskej národnej rady. Na druhej strane nechcel by som, aby moje úvodné slová vy-
zneli pesimisticky. Chcem vás ubezpečiť, že sa budem sna-
žiť zo všetkých síl podľa najlepšieho vedomia a svedomia pracovať v tejto náročnej funkcii tak, aby som dôveru ná-
šich občanov-voličov nesklamal. Viem, že náročné a kritice-
ké obdobie, v ktorom teraz žijeme, bude klást na moju prá-
cu oveľa väčšie nároky ako v minulosti. Nechcem dávať ani

veľké sľuby, nie je to rozjímaj štýlom, mám radšej konkrétne výsledky.

Máme dosť čo naprávať pri demokratizácii nielen našej spoločnosti, ale aj našich rokovaní v Slovenskej národnej rade, v jednotlivých výboroch, ale hlavne pri riešení konkrétnych, oprávnených záujmov našich občanov. Myslím, že doba formálnej a často falošnej jednoty aj na našich rokovaníach skončila, že naše rokovania budú verejné, prístupné nielen pre massmédiá, ale aj pre radových občanov. Aby o nás vedeli, ako kto z nás zastáva záujmy našich občanov, našich voličov. Ale k tomu potrebujeme vytvoriť dobrú a pokojnú klimu medzi našimi občanmi a na našich pracoviskách.

Patril som vždy medzi ľudí, ktorí neradi mnoho hovoria a sľubovali. Som, ako dobre viete, odchovancom fabriky, kde som bol vždy pripravený na veľmi otvorený dialóg s každým, kto o tento dialóg stál.

Budeme sa musieť zamyslieť aj nad zložením Predsedníctva Slovenskej národnej rady a v budúcnosti i jednotlivých poslancov, aby materiály predkladané vládou sa neschvaľovali iba formálne, bez patričnej odbornej opozície. Musíme viac ako doteraz nielen počúvať občanov, kde sa márne aj dnes možnosť presvedčiť, že sú medzi nimi múdri, statoční ľudia, ochotní nielen poradiť, ale aj konkrétne pomôcť. Tieto možnosti sme doteraz často ignorovali, ba dokonca sme na ich aj obávali. Musíme zásadne zvýšiť kontrolnú a iniciatívnu funkciu Slovenskej národnej rady voči vláde, ministrom a centrálnym orgánom, ktoré, povedzme si otvorene, boli doteraz veľmi formálne. Poslanci by mali cítiť väčšiu spoluzodpovednosť za ďalší vývoj našej socialistickej spoločnosti.

Neosobujom si právo dávať nám vyhlásenie za Slovenskú národnú radu o ďalšej našej práci skôr, než sa spolu s poslancami neporadíme a nedohodneme, že máme dosť čo naprávať, na čom máme svoj podiel viny i my, ako poslanci Slovenskej národnej rady, teda aj ja, je tiež pravdou. Nepomôže nám ani žiadna výhovorka, že sme pracovali v starých byrokraticko administratívnych podmienkach, ktoré sú v našej spoločnosti, ako dobre vieme, zakorenené, že sme ich nedokázali dlhé roky zlikvidovať a zmeniť ich na pružný, fungujúci systém.

Budem sa snažiť spolu s vami, vážení poslanci, aby Slovenská národná rada sa stala skutočným slovenským parlamentom, reprezentantom slovenského národa. Budeme sa v našej práci opierať o všetkých pracujúcich, politické strany, spoločenské organizácie a občianske iniciatívy, ktoré prichádzajú s dobrými námetmi.

Dovoľte ešte raz vám z úprimného srdca poďakovať za prejavenú dôveru.

/Potliek./

Predseda R. Schupler:

Vážené súdružky, súdruhovia,

budete pokračovať rozpravou. Ako ďalší je prihlásený poslanec **A d a . Ľ i k a** pripraví sa súdruh **K o d a j**.

Poslanec P. Adamčík:

Vážené súdručky poslankyne,
súdruhovia poslanci,

dôvodom, prečo sme sa zišli je vypočuť si, alebo vy-
počuťi sme si príhovor predsedu vlády, urobili sme voľbu
predsedu SNR a samozrejme chceme sa spoločne poradiť ako
ďalej v dobe, ktorá nastala a ktorú žijeme a samozrejme,
ako by sme ju chceli zlepšiť. Ja si myslím jedno, že tá
robova, ktorú sme doposiaľ robili ako poslanci Slovenskej
národnej rady, nebola proti tomuto národu ani ľudu, ktorý
nás zvolil za poslancov, že ona mohla byť lepšia, to ni
musíme priznať, ale myslím si, že rokovania, ktoré prebie-
hali boli vždy pre tento národ. Myslia si, že tie výsled-
ky, ktoré v spoločnosti sú, sa nedajú za dva týždne zma-
riť. Nikto nám nezbúra nemocnice, ktoré sú postavené, nik-
to nezbúra sociálne zariadenia, penzióny pre prestárlych,
nikto nezbúra školy, školy. A myslím si, že tí ľudia,
ktorí sa vyhlasujú za to, že za štyridsať rokov sa neupra-
vilo v tejto spoločnosti nič, hanobia prácu statočného
slovenského ľudu. Ja to otvorene vyhlasujem nie preto, že
som poslancom Slovenskej národnej rady, ale preto, že ži-
jem na dedinke, ktorá má 620 obyvateľov. Poznám ich prob-
lémy, pracujem ako predseda občianskeho výboru a viem čo
to je organizovať brigády na spoločnej akcii, ktorá týmto
ľuďom slúži a bude slúžiť ich deťom a vnukom. A ja viem,
že tento národ je pracovitý. Ale treba, aby sme sa ujedno-
tili na tom, kto chce tento národ zavádzať, kto hovorí o
tomto ľude, o tom, aký on bude mať zajtrašok. Ja si mys-
lím, že tu treba otvorene povedať akou cestou chceme ísť a
čo chceme. Pretože jedna strana vecí je vyhlasovať demo-
kráciu, slobodu, ale druhá vec je v praktickom a božnom
živote toto uplatňovať.

Ak chceme dobro pre tento národ a pre tento pracovitý ľud, ja si myslím, že na to máme schopnosti. Ja som za to, aby tí ľudia, ktorí boli skorumpovaní, ktorí nerobili pre tento národ tak ako robíť mali, nech odstúpia. A to v čo najkratšom čase! Ale myslím si, že ak chcú tí ľudia, ktorí sa vyhlasujú za to, že chcú dobro pre tento národ, zídu sa za spoločným stolom, posme si, poďme po tých fabrikách, poďme po tých dedinkách, daľme hlavy dohromady, aby sme ozaj prišli k tým, že chceme dobro tomuto národu. Pretože dôležitú bude nie to, že budeme diskutovať o tom a o tom, ale bude dôležitú to, čo dáme zajtra tomu národu robiť, čo mu dáme jesť, čo mu dáme obliecť, pretože jeho bude zaujímať to, lebo on potrebuje ráno na najesť, on sa potrebuje najesť na obed, na večeru, potrebuje sa obliecť, a potrebuje, aby jeho deti išli spokojne do škôl. Myslím si, kto má záujem na tom, aby sme sa mali lepšie, krajšie, že to sa nedá robiť rečami, ale skutočnými skutkami a zodpovednosťou. Preto vyzývam aj tie iniciatívy a ľudí, ktorí hovoria o demokracii, aby sme sa dali dohromady a poďme spoločne úlohy riešiť.

Všetko ďakujem.

/Potlenc./

Prehovoril R. Schuster:

Ďakujem poslancovi A d a z e i k o v i za vystúpenie. Diskutovať bude poslanec K o d a j a pripraví sa poslanec N a j o r .

Poslanec Š. Kodaj:

Vážené súdručky a súdruhovia,
vážená Slovenská národná rada,

som ako komunista poslancom za Slovenský zväz protifašistických bojovníkov vo volebnom obvode číslo 51 v Novom Meste nad Váhom a jeho okolí. Teda v kraji pod Javorinou. V kraji pod Javorinou náš ľud vždy žil tvrdou robotou, v tvrdých podmienkach. Sám život naučil tento ľud tvrdej práci, skromnosti, činnosť, vlastenectvu, ale hlavne čestnosti. Občanom tohto kraja otázky humanity, slobody, sociálnej spravodlivosti, rovnosti a ľudských hodnôt boli vždy veľmi blízke. V tomto kraji, konkrétne na Kyjave, vznikla i prvá Slovenská národná rada v revolučných rokoch 1948. O týchto otázkach sa dnes vedie veľa rečí. Za tieto hodnoty sa viedol vždy v našej pokrokovdej histórii veľký boj. Toto boli hodnoty, za ktoré sme bojovali i v Slovenskom národnom povstaní. Toto boli hodnoty, ktoré boli programom všetkých protifašistických bojovníkov.

Aj v poslancovom stufe sme na ty, poslanci, všetci zaviazali byť verní odkazu Slovenského národného povstania. A viete, že Slovenské národné povstanie a protifašistický odboj, to nebol len boj proti fašizmu, to bol boj i za riešenie veľmi vážnych problémov sociálnych, národnostných a iných. To bol boj za novú, spravodlivú, socialistickú republiku. Tieto hodnoty boli však v histórii i mnohokrát zneužívané. Musíme preto dať pozor v súčasnej dobe, aby sme využili všetky podnety, všetky námety, všetky kritické pripomienky, kde, v čom, ako zlepšili, prebilib tieto ľudské hodnoty. Aby sme však nedovolili zneužiť tieto

hodnôt pre rôzne frakčné, skupinové, iné združmy, lebo kurizoval s týmito hodnotami, brnkáť na psychiku a cily našich ľudí sa dá i tým, ktorí snívajú o návrate späť do buržoázno-demokratickej republiky. V politike, súdružky a súdruhovia, to už býva tak, že vozidlo nemusí ísť vždy tam, ako si myslia tí, čo sedia za volantom. Pravda, zodpovednosť tých, čo sú za volantom, je vždy väčšia ako tých, čo na ňu vezú. Ale tí, čo sa vezú, tiež sa musia zaujímať, kto sedí za volantom. Je to spoľahlivý šofér? Vedie nás správnym smerom? To i v súčasnosti treba pripomenúť našim občanom i našej mládeži. Prepáčte mi, ale musím ako komunistický poslanec prehlásiť, že všetky spomínané hodnoty - humanizmus, sloboda, sociálna spravodlivosť, tvorili vždy a tvoria i dnes pilier programu Komunistickej strany Československa.

Mnohó sme vykonali. Nestojíme pred veľkou jasnou, ako to hovorí pán Kňažko. Okolo nás sú také pamätníky socializmu, ktoré na nepohári nikomu zbúrať. Vytvorili sme hodnoty, ktoré zabezpečujú slušnú životnú úroveň nášmu ľudu. Nikdy taká nebola. Každému sme zabezpečili právo na prácu, na vzdelanie, sociálne istoty. Aj umelcom, ktorí v súčasnosti nenachádzajú jedinú dobré slovo na našu adresu, sme vytvorili podmienky pre prácu i slušnú odmenu. Odmena 200, 400 i viac tisíc korún ročne nie je málo. Ak budú mať na viac, pretože táto spoločnosť im pridá. Nikto ma nepoveril, aby som tu analyzoval príčiny súčasného stavu, ale chcem ako komunista a poslanec Slovenskej národnej rady za komunistickú stranu a Slovenský zväz protifašistických bojovníkov vyjadriť svoj názor k niektorým problémom.

Podľa môjho názoru veľkú chybu sme robili, že sme sa venovali predovšetkým otázkam ekonomickým, hospodárskym, ktoré patria do sféry iných hospodárskych inštitúcií a nosú i

zodpovednosť za výsledky a podcenili sme medziľudské vzťahy, podcenili sme právo tie hodnoty, o ktorých som tu hovoril, zaviedli sme, to nepoviem nič múdreho, to už bolo povedané stokrát, také formy a metódy práce, kde sme podľahli aparátu. Otvorene poviem, že za posledné roky našu spoločnosť neriadili volené orgány našim ľudom, a to patrí i o metódach práce Komunistickej strany Československa, ale našu spoločnosť riadil aparát. A aparátom boli riadené aj tieto volené orgány namiesto toho, aby tomu bolo naopak. Svojho času k týmto otázkam sa vyjadril i súdruh Lenin. Vyzdvihoval úlohu aparátu, zdôrazňoval jeho dôležitosť, ale situáciu, kedy sa tento aparát povyšuje nad volené orgány, nazýva po rusky "izdvigateľstvom", stavom nenormálnym. A práve toto bezproblémové vykresľovanie skutočnosti nám v súčasnosti nepreukazuje dobré služby. Mysleli sme si, že je akoby všetko v poriadku a život popreveroval výsledky našej práce a ukazujú sa, že mnoho problémov je práve v tejto oblasti. Svet každodenných zmlit nám v politike uniká!

Socializmus, prenviedčuce sa, že nie je aprizná teoretická schéma, podľa ktorej sa spoločnosť delí na tých, čo vydlivajú smernice a tých, čo ich plnia. Tam niekde bude i príčina v rozporoch medzi riadiacimi orgánmi a nižšími článkami. Nie vždy sme chápali, že zárukou nevratnosti procesov i súčasnej prestavby je široká demokracia celoj našej spoločnosti. Odtiaľ sme niekde mali začínať. I súdruh Gorbačov hovorí, že perestrojka to je mnohoobsažné slovo. Jeho podstatou že je revolúcia. Vysvetľuje zvláštnosť tejto revolúcie, že to je revolúcia zhora, to znamená vládnuca strana napráva svoje chyby revolučnými metódami a každá revolúcia niečo búra, niečo odstraňuje revolučnými metódami a niečo nové nastofuje. A preto on hovorí, že to

je revolúcia i zdola. Nepochopili sme tieto veci. Teda podstatu prestavby aj v súčasnosti musí byť v tom, že spája socializmus a demokraciu.

Dnes vieme, že socialistickú spoločnosť nemožno chápať ako zmeravenú, raz navždy podriadenú sformulovaným pojmom, formulám, bez ohľadu na úlohy i zložitosti, ktoré pred nás stavia život. Dnes vieme, že klasikovia marxizmu-leninizmu nám zanechali dobrú muziku, v notách nie je chyba, ale muzikantov sme nie vždy uvážlivo vyberali a nie vždy sme im dávali do rúk taký nástroj, ktorý ovládajú. Klasikovia marxizmu-leninizmu nám zanechali metodológiu, ale neučili nás metóde. Táto úloha zostala nám, lebo oni to za nás urobili nemohli. A my sme v práci tieto metódy, formy, povýšili nad tieto metodologické prístupy, zamierovali sme sa do centralizovaného riadenia, ktoré potichúčky postupne uctivilo náš rozmanitý život, viedlo ľudí k poslušnej pasivite, príčernosti, k rovnostárstvu vo všetkom, a dôsledky dnes vidíme a cítime.

Chcel by som ale, súdružky a súdruhovia, pripomenúť, že keď chceme dosiahnuť niečo podstatné v prestavbe, a v prestavbe ide o zásadné, podstatné zmeny, to ešte neznamená, že musíme obrátiť všetko hore nohami čo sme doteraz vykonali. My nemáme dôvod nechať sa zatlačiť do kúta, podľahnúť nihilistickej pasivite, to nevieme urobiť. Pravda, tieto formy a metódy boli vlastné aj nám, Slovenskej národnej rade. Nejde dnes o to, aby sme tento formalizmus analyzovali, ale musíme sa z neho poučiť.

Teda, dovoľte mi záverom ešte raz pripomenúť: musíme dobre porozmýšľať aj dnes, v súčasnom období, ale aj do budúca, koho budeme, koho posadíme za volant na rôznych úrovniach, v rôznych orgánoch, vrátane Slovenskej národnej rady. Ja súdruha Schustera nepoznám dlho, ale z tých možných poznatkov si myslím, že sme si posadili za volant

schopného riadiča. Musíme to robiť aj na iných miestach. Odvaha, iniciatíva, vysoká ideová vypalenosť, správna čísto-
ta, potreba styku s ľuďmi, schopnosť všestranne brániť hu-
manistické hodnoty socializmu, to všetko sú potrebné
vlastnosti ľudí schopných prestavbu ako revolúciu uskutoč-
niť, schopných vyvolať nás na správnu cestu, aby sme všet-
ky tie úlohy, ktoré pred nami stoja úspešne splnili.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Predseda R. Schlegel:

Ďakujem poslancovi **K o d a j o v i** za jeho vystúpe-
nie. Diskutoval bude poslanec **Ján M a j e r**. Skôr, než
bude diskutovať, chcel by som vás oznámiť, že ste dostali
návrh vyhlásenia Slovenskej národnej rady k súčasnej
vnútropolitologickej situácii. Prosím vas, keby ste pripomien-
ky odovzdali návrhovej komisii, buď poslancovi Hrodzian-
skemu alebo Bajurovi, prípadne službe. Diskutuje poslanec
Ján M a j e r.

Poslanec J. Maier:

Vážená Slovenská národná rada,

v posledných dňach náš ľud preukázal, že je skutočne
demokratický a vysoko kultúrny. Preukázal to na uliciach a
preukázal to aj včera prostredníctvom svojich zástupcov vo
Federálnom zhromaždení. Nezabúdajme však, že táto vysoká
kultúra nevznikla naraz sama od seba, ale že je u nás tra-
dičiou, lebo bola v tomto ľude po utváraní pestovaná. Jej
základy položili pred tisícročím slovanskí vinorozvoztovia

Cyril a Metod, ktorí priniesli Slovanom kresťanstvo a zves-
tovali tak našim predkom hlavné zásady humanizmu, to zna-
moná ľudskosť, úcta k ľudskej dôstojnosti, mravných ideá-
lov založených na úcte človeka k človeku. Nezabúdajme, že
v každom období našich národných dejín boli avantgardou
týchto ideálov kresťania. Buďme preto všetci tolerantní a
dokážme tu na najvyššom fóre nášho slovenského ľudu, že to
s demokraciou v zmysle spoločenskej a štátnej rovnopráv-
nosti občanov myslíme všetci úprimne. Voriaci sa o svoje
ľudské občianske práva hlásia a v hnutí Verejnosi proti
násiliu žiadajú vyšetrenie a zverejnenie okolností a prí-
čín násilnosti proti ich pokojnému zhromaždeniu na Hviez-
doslavovom námestí v Bratislave 25. marca 1988.

Navrhujem, aby Slovenská národná rada ustanovila ko-
misiu zloženú z poslancov všetkých politických strán a
nepartijných a zástupcov hnutia Verejnosi proti násiliu,
ktorá okolnosti a príčiny násilnosti z 25. marca 1988 pre-
šetří a podľa výsledkov vyšetrenia navrhne opatrenia.

Dovoľte mi ešte jednu otázku.

Pred krátkym časom schválila Slovenská národná rada
návrh zákona o spôsobe prijatia novej ústavy ČSSR, ČSR a
SSR, a to väčšinou hlasov. Pretože my, poslanci Slovenskej
národnej rady, sme nemali k dispozícii návrh novej ústavy,
pýtam sa, či v súvislosti s prijatím novej ústavy sa bude
znovu precokovávať a schvaľovať aj zákonné ustanovenie o
spôsobe prijatia novej ústavy alebo ostane prvý návrh Slo-
venskej národnej rady nedotknutý.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlesk./

Predseda Ing. R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Jánovi M a j e r o v i za jeho vystúpenie. Do rozpravy sa prihlásil ešte Ladislav A n - d e l a Jaroslav Š v i h o r i k . Prosim Ladislava A n d e l a , aby sa ujal slova a pripraví na poslance Jaroslava Š v i h o r i k a .

Poslanec Ľ. Andejl:

Vážená Slovenská národná rada,

národ volá po slobodných a demokratických voľbách. Keby bol národ s našou prácou, ako svojich zástupcov v zákonodarnom zbore spokojný, tieto hlasy by sa neozývali. Určite je veľa pravdy na tom, že sme mali byť bojovnejší, dôslednejší pri presadzovaní záujmov a požiadaviek našich voličov. Nechcem sa obhajovať, ale keby sa požiadavky poslancov a uznesenia jednotlivých výborev boli vo vedení Slovenskej národnej rady brali vážno, keby nebolo dochádzalo k ich skresľovaniu a bagatelizovaniu, ako i tmeniu aktivity poslancov zastrešovaním a nátlakmi rôznymi formami, som presvedčený, že k demokratickým zmenám v našom štáte mohlo dôjsť oveľa skôr a bez toho, aby prevzala iniciatívu ulica. Myslím si, že značný podiel majú na tom aj naše monovokomunikačné prostriedky. Už to tu dnes odsnelo. Keby boli takým štýlom približovali zasadania hociktorého výboru Slovenskej národnej rady, ako dokážu informovať verejnosť dnes, mal by aj národ inú mienku na naše účinkovanie ako poslancov Slovenskej národnej rady. Je to škoda a mali by sa nad tým zamyslieť i tí novinári, ktorí sa dnes predhievajú v očierňovaní všetkého čo bolo. Lenko sa hovoria a píše dnes, keď sa už môže.

Chcem povedať ešte jednu myšlienku a som presvedčený, že ju nevyslovím len za seba. Zmeny, ku ktorým u nás dochádza, majú veľmi blízko k cieľom, ku ktorým som chcel aj ja svojou prácou ako poslanec prispieť. Odlišnosť je snáď len v názore na cestu, ako tieto zmeny dosiahnuť. Vždy som bol presvedčený, že si musíme najskôr urobiť poriadok v strane a potom v spoločnosti. Národ nás však presvedčil, že to ide aj jednoduchošie, že uzol nahromadených problémov v strane nie je potrebné pracno a zdĺhavo rozmatávať, ale že sa dá jednoducho prekonať.

Ďakujem za pozornosť.

/Potlinsk./

Predseda E. Schuster:

Ďakujem poslancovi A n d e l o v i za vystúpenie. Vystúpi ďalej poslanec Jaroslav Š v j h o r i k a pripraví sa poslanec Branislav B i c o ž.

Poslanec J. Švihorík:

Vážna Slovenská národná rada,

z poverenia Klubu poslancov Slovenskej národnej rady za Stranu slovenskej obrody a Predsedníctva Ústredného výboru Strany slovenskej obrody predkladám na dnešnom zasadnutí 17. schôdke Slovenskej národnej rady návrh, v ktorom žiadame zostavenie komisie Slovenskej národnej rady pre vyšetrenie krutého zisahu bezpečnostných síl proti pokojnej demonštrácii veriacich spoluobčanov v Bratislave dňa 25. 3. 1988.

Zičovná z poverenia Klubu poslancov Slovenskej národnej rady a Predsedníctva Ústredného výboru Strany slovenskej obrody predkladám návrh Slovenskej národnej rade na zmenu programu Federálneho zbratnenia Československej socialistickej republiky s tým, aby z rokovania bol vylúčený návrh spoločne prijatia Ústavy Československej socialistickej republiky a bol vrátený na prerokovanie do Slovenskej národnej rady a Českej národnej rady.

Ako poslanec Slovenskej národnej rady skláňam sa pred statočnosťou našej mládeže a predkladám Slovenskej národnej rade návrh, aby svojím vyhlásením podporila návrh Verejnosti proti násilliu na udelenie Nobelovej ceny za mier mládeži Československej socialistickej republiky.

Ďakujem.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Š v i h o r j k o v i . Ďalej bude diskutovať poslanec U r a n i s l a v B i r o š .

Poslanec B. Hložník:

Vážená Slovenská národná rada,

prevážná väčšina nás komunistov je čestná, svedomitá, pracovitá a takto nás pozná i pracujúci ľud, ktorý nás podporoval v úsilí o budovanie socialistickej spoločnosti. Skúsenosti v tejto výstavbe sa získavajú v praxi, nielen v našej vlastnej krajine, ale i v ďalších krajinách, ktoré sa pustili cestou socializmu. Dnes v podstate vo všetkých krajinách, ktoré sa ňou vydali, robia mimoriadne opatrenia na zmenu metód a foriem riadenia, na rozšírenie priestoru

pre účasť ľudí na správe a riadení celého života spoločnosti. A k tomu musíme príspeieť i my, poslanci Komunistickej strany Československa. Stáť v čele prerábania zákonov prechádzajúcich socialistickú demokraciu, ktorá musí byť pre našich občanov podstatne prístupivejšia ako je buržoázna demokracia, a k tomu je potrebné mať na čo najvyššom stupni informovanosť založenú na skutočnosti bez prikrášľovania i odierňovania.

Naša socialistická demokracia musí umožniť každému dospelému človeku slobodne sa rozhodnúť bez obáv z trestu, že som hlasoval proti súčasnej vrchnosti. To vyžaduje organizovať príbne tajné voľby a možnosť včasného ponúdenia viacerých alternatív o zásadných otázkach rozvoja spoločnosti alebo možnosť výberu na rozhodujúce funkcie z viacerých kandidátov.

Trecha otvorene povedať, že socializmus v ekonomickej súťaži s hlavnými kapitalistickými krajinami neuspieva. Hlavne pre neomohúcnosť Rady vzájomnej hospodárskej pomoci na čele so Zväzom sovietskych socialistických republík. Kým v kapitalistických krajinách prebieha koncentrácia výroby i doľba práce pod tlakom neúprosnej konkurencie, v našich krajinách sme ju pod slabým tlakom rozumu necoalizovali. Mnohé socialistické krajiny začali hľadať spásu v modernizácii výroby na kapitalistických trhoch a zadlžili sa. S finančnou závislosťou postupuje i politická závislosť. A na to musíme pamätať. Podľa odhadov ekonómov európske socialistické krajiny počne zaplatiť na úrokoch, strata na výnutenom: exporte a importe 20 až 30 miliárd dolárov. Z tohto sa buržoázny štát takto dávajú mladary, a) tie podmienajú len za tých podmienok, že nebudú vládnuť komunisti. Prehliadať túto skutočnosť môžu len tí, ktorí: socializmus nevyhovuje.

Ako poslanec komunistá som za prehlbovanie socialistickej demokracie, za informovanosť ľudu, za otvorenosť, za ekonomickú reformu zladenia, za rešpektovanie ekonomických zákonov, za plánovitý rozvoj hospodárstva pri využití tržných vzťahov. Ako komunista som za socialistickú morálku, za úctu k ľuďom statočnej práce, za pevnú rodinu, za úctu k rodičom a starším. Som proti korupcii a úplatkárstvu, proti zločinom a darebáctvu. Ak niekto o niektorom komunistickom funkcionárovi vie, že je darebák, nech to povie. Ale nesúhlasím s tým, aby sa obecne hovorilo o komunistických funkcionároch ako o ničomníkoch, o priživníkoch a podobne. To je nepriateľský a antisocialistický a nemorálny postup. Som za upevňovanie a rozmožňovanie socialistického vlastníctva a proti jeho rozpredaju kapitalistom. Dnes je už relativne málo občanov, ktorí pracovali pod kapitalistickým vedením. Preto sa mnohým buržoázna spoločnosť zdá príjemnejšia ako je to v praxi. K tejto mienke prispelo i mnoho chýb, ktoré robíme pri budovaní socializmu.

Ako komunisti sme za socialistickú kultúru, za to, aby náš ľud bol vzdelaný, za to, aby žil v zdravom prostredí a v mieri. Do takejto spolupráce voláme všetkých ľudí oddaných socializmu.

Ďakujem.

/Potlenk./

Predseda R. Schubert:

Ďakujem poslancovi H i r o š o v i za jeho vystúpenie. Prosim teraz návrhovú komisiu, aby sa zišla v Rednom salóne. Vyhlasujem 30 minútovú prestávku. Prosim ešte poslancov, ktorí majú pripomienky, aby ich odovzdali návrhovej komisii.

/Po prestávke./

Predseda H. Schuster:

Vážení poslankyne, poslanci,

naše rady zvedli, mnohí sa vypýtali, že museli odcestovať. Myslím si, že je chyba, keď Slovenská národná rada nevie zabezpečiť našim poslancom dopravu, keď sa zúčastňujú takého vážneho rokovania. Pre budúcnosť to budeme musieť napraviť a musíme sa k tomu vrátiť.

V rozprave ďalej vystúpi poslanec Ján Z a b á k a pripraví sa František K i š e j e.

Poslanec J. Zahák:

Vážení Slovenská národná rada,
milí priatelia,

vystupujem ako katolícky kňaz. Aj v minulosti som z tohoto miesta tiež vystupoval v tomto meste. Mój hlas bol však skôr ako hlas volajúceho na púšti. Dôfam, že v krátkej budúcnosti aj v tomto reprezentatívnom zhromaždení, ako je Slovenská národná rada, bude nás tu veriacich vystupovať viac.

My veriaci sme a cítíme sa súčasťou spoločnosti, ktorá je chorá a potrebuje uzdravenie. Nehádžeme do nikoho kameňom, rladíme sa slovami nášho božského učiteľa, ktorý povedal: "kto z vás je bez viny, nech hodí prvý kameňom." Skôr si aj my priznávame svoju vinu, že sme sa aj my podieľali svojou slabosťou alebo mlčaním na situácii, v ktorej sa nachádzame. Čo robíme v cirkvi? Nie je nás ľahostajná situácia, prosíme Boha, aby nás dal múdrosť, silu a

odvahu vyjsť z tejto situácie. Konkrétne táto nedeľa 26. novembra z iniciatívy otca arcibiskupa monsignora Sokola a ostatných otcov biskupov a ordinárov o 15.00 hodine naplnili naši veriaci kostoly k spoločným modlitbám, aby pravda, spravodlivosť, láska, pokoj a jednota zavládla medzi nami všetkými.

Na vyhlásenie pána predsedu vlády Slovenskej socialistickej republiky Pavla Hrivnáka môžem odpovedať, že naši veriaci, teda katolíci, podporia vždy takú vládu, ktorá bude rešpektovať a plniť vôľu ľudu. Ako sa ona spontánne prejavila v týchto dňoch v celej našej vlasti na mohutných zhromaždeniach mládeže, ale aj ostatných vrstiev nášho ľudu.

Čo si žiadame a prajeme do budúcnosti?

Právo na náboženskú slobodu, výchovu a pôsobenie cirkvi bez štátneho dozoru. Aby toto bolo zakotvené v ústave, z ktorej sa budú neskôr odvodzovať nové, cirkevne politické zákony. Ďalej rovnosť veriacich s ostatnými členmi našej spoločnosti bez akejkoľvek diskriminácie v akejkoľvek oblasti. Možno ešte spomenúť požiadavku obnovenia celostného života tak mužského ako aj ženského. A práve v týchto obnovených spoločenských a národnej cirkvi potom ponúka svoju službu pri charitatívnej práci.

Príjímam sa k návrhu poslancov Majora a Švihorika o predloženie pokojnej uvieskovej demonštrácie z 25. marca 1988.

Dovoľte mi, aby som zakončil svoje vystúpenie našim cirkevným pozdravom Nech je pokoj a bratská láska medzi nami.

/Potlinsk./

Prezeda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi **Z a b á k o v i** za jeho vystúpenie. Teraz bude diskutovať poslanec **František M i š e - j o** a pripraví sa poslanec **Kmil K u c h a r o v i c**.

Minister financií, cien a miezd **SSR F. Mládek**:

Vážená Slovenská národná rada,

dovoľte mi povedať na dnoňom mimoriadnom zasadnutí len niekoľko myšlienok, ktoré sme jeden viac, iný menej roky nosili v sebe. Myšlienok, kde-tu povedaných, ale zo známych príčin aj nepovedaných.

Slovenská národná rada vznikla v polovici minulého storočia zo štúrovského hnutia ako reprezentant rodiaceho národného života. Do nej vyúsťovali vtedy všetky nádeje a túžby štúrovskej generácie a národa. Znovu ožila v Slovenskom národnom povstaní a konštituovala sa ako reprezentantka svojbytnosti moderného slovenského národa. Zamyslime sa a povedzme si otvorene čo žijú z tohto ducha v te-
 rajšej našej Slovenskej národnej rade? Slovenská národná rada mala byť nositeľom a strážcom pokrokových národných tradícií, garantom rozvoja duchovných hodnôt a tvorivých síl, príkladom toho, čím žije národ a čo chce, aby sa vynášalo na svetlo. Mala by byť podnecovateľom všetkého, čo posilní jeho blaho. Je príležitosť, aby sme si niččo o tomto povedali otvorene bez namiestneho bolstinstva. Nehľa naša národná rada, myslím si, že napreženom, iba poslušným schvaľovacím orgánom? Nielen z vlastnej viny, to je nám všetkým známe, ale aj z vlastnej. Naplnila obsahom

svojej činnosti federatívnu formu, aká sa vyrobila vďaka pokrokovým silám v našej spoločnosti koncom šesťdesiatych rokov? Bola tým a takým reprezentantom, akým by mal slovenský národ vstupovať svojím prínosom do európskej kultúry? Nebola vždy v prívese? Dôkazom toho je aj oslávne zasadnutie Slovenskej národnej rady, keď sa rokovalo o ústavnom zákone. K tomu sa určite vrátíme.

Nazdávam sa, že sa ponúka príležitosť, aby sa Slovenská národná rada prezentovala v plnej miere ako dôstojný reprezentant aj vnútroštátne, aj ako reprezentácia slovenského národa navonok. Včerašnie rokovanie Federálneho zhromaždenia, ale noch ni je odpustené, i toto zasadnutie ukázalo, že sa a ako sa musíme demokracii učiť, ako ľahko ni budeme zvykať na náťaž vyšlienok a názorov a aké pohodlné doniaľ bolo zriedkať sa vlastného osobného názoru a opakovať iba tzv. uzarsené. Prevedčivo o tom povedal napokon včera v televízii aj predseda federálnej vlády Adamec.

Naozaj nechcem byť dodatočne múdry a predvídavý, chcel som sa s vami iba rozdeliť v túto chvíľu o tieto svoje myšlienky s jedným jediným zámerom. Nech sa v tomto čase rozhodne, aby sa plno mobil rozvinúť schopnosti a talenty nášho národa v prospech jeho blaha a celého štátu. Som prevedčonný, že v takomto kornom uhle treba vidieť postavenie, úlohy i zodpovednosť, pred ktorými teraz Slovenská národná rada stojí.

/Pollesk./

Predseda B. Schuster:

Ďakujem poslancovi Krantičkovi M i š e j e m u za vystúpenie. Teraz vystúpi poslanec Emil K u c h a r o -
v i e.

Poslanec K. Kuchazovíc:

Vážení Slovenští národní rada,
přítelky, přátelé,

chcem z tohto miesta poďakovať našej mládeži za jej súčasnú politickú prácu, jej odvážne postoje a presadenie základov demokracie. Našich umelcov na niektorí ľudia snažia znepážiť za ich príjmy. Treba však povedať, že vládnuca sila si ich kupovala, ale podľa toho, ako sa teraz osvedčili, nepodľahli peniazom a zachovali si charakter. Niektorí komunisti vrhajú všetky chyby na svoj vrcholný aparát, ale v mnohých základných organizáciách nemajú lepšiu situáciu ako v centre.

My, príslušníci nekommunistických strán, väčšinou veriaci, sme svojím členstvom vždy demonštrovali túžbu po demokracii a slobode. Chceme našej poctivo budovať našu spoločnosť, bojovať za rozkvet našej drahaj vlasti, na tomto spolupracovať so všetkými vstivami a silami našej spoločnosti.

Pripájam sa k požiadavke o prečistenie udalosti okolo sviečkovej demonštrácie v Bratislave.

Ďakujem.

/Potlesk./

Predseda R. Schugler:

Ďakujem poslancovi K u c h a z o v i c o v i za jeho vystúpenie. Do rozpravy sa prihlásila ešte Božena K i - k l o š o v á . Nech sa páči.

Poslankyňa **M. Kiklášová:**

Vážaná Slovenská národná rada,

Každý z nás poslancov je vo svojom volebnom obvode svedkom rôznych náporov, nádávok, svedkom nových a nových požiadaviek. Stratávame sa s mládežou a súhlasíme s ich oprávnenými požiadavkami. No toto obdobie skončí a musíme ísť ďalej. Veľmi výstižne to povedal predtým poslanec Adamčík. Preto si myslím, že ak chceme našej mládeži, našim občanom, našim pracujúcim dať to, čo potrebujú, musíme tvoriť hodnoty. A chcem práve vysloviť aj tu, na pôde Slovenskej národnej rady to, čo si myslím o osude našich fabrik, závodov.

Kyšlienka predstavby bola určite správna. Vieme, že oštie nie je úplne doriešená. Lenže v tomto štádiu dostala práve fabrika, závod, teda tvorcov hodnôt do zlej a mnohokrát bezvýhodiskovej situácie. Na jednej strane chceme od nich, aby si vybudovali vlastné predškolské zariadenia, vlastné vývarovne, kultúrne ustanovizne, rekreačné strediská, chceme od nich, aby vylepšovali svoje závodné zdravotné strediská, budovali rehabilitačné strediská atď. Na druhej strane sme však práve týmto tvorcem hodnôt určili také vysoké odvody do štátneho rozpočtu, že na vlastné potreby im zostáva minimum. O niekoľko dní budeme prerokovávať na pléne Slovenskej národnej rady rozpočet Slovenskej socialistickej republiky na rok 1990. Preto dopredu upozorňujem na túto vážnu situáciu a žiadam našu národnú a prostredníctvom nej i federálnu vládu o zníženie a zväznenie výšky odvodov.

Pracujúci človek, tak mladý, ako i ten starší potrebuje mať pre svoju prácu vytvorené podmienky, a to nielen

sociálne, ale chce pracovať na dobrých podmienkach bez vysokých nákladov na výrobu. Chce pracovať v dobrom a čistom pracovnom prostredí. Ja som presvedčená, že ak týmto tvorením hodnôt, nášmu pracujúcemu človeku vytvoríme dobré pracovné a sociálne podmienky, ak spravodlivo oceníme jeho prácu, náš národ urobí zázraky. A práve preto sa prihovárkam za zníženie uvedených odvodov, pretože to je v súčasných podmienkach, v akých sa väčšina podnikov a závodov, medzi ktoré patrí aj náš štátny podnik závod na výrobu ložísk, koncern, Považská Bystrica nachádza, jediná možnosť, aby sa dostali zo slej a možno by bolo lepšie, resp. výstižnejšie povedať doslova katastrofálnej ekonomickej situácie.

Ďakujem.

/Potlesk./

Predseda K. Schuster:

Ďakujem poslankyni Božene K i k l o ň o v o j za jej vystúpenie. Vážené poslankyne, poslanci, hlásia sa ešte niekto? Nech sa páči. Diskutoval bude poslanec B e n y ó.

Poslanec M. Danyó:

Vážená Slovenská národná rada,

dovoľte mi, aby som na podporu snahy vlády Slovenskej socialistickej republiky i na vyhlásenia povedal niekoľko myšlienok.

Uvedozujem si, že momentálna vnútorná a zahranično-politická situácia je veľmi vážna. Podľa môjho názoru pracujúci ľud nášej spoločnosti svojou pozornosťou upriamuje

na uskutočnenie cieľov sociálneho a ekonomického rozvoja. Som toho názoru, že cieľom uskutočnenia prestavby a demokratizácie je posilniť a ďalej rozvíjať socialistické spoločenské zriadenie na platforme nášho politického systému prostredníctvom otvoreného a konštruktívneho dialógu so všetkými vrstvami obyvateľstva na základe rovnoprávnosti a rovnocennosti. Považujem za správne aj dnes zdôrazňovať, že chceme dosiahnuť vyššiu kvalitu ľudskej práce, výroby a výrobkov a zvýšiť efektívnosť v hospodárení a celospoločenskými hodnotami v prospech hospodárskej stability štátu. Je správne, že pre ďalší úspešný vývoj našej spoločnosti, pre realizáciu politiky Komunistickej strany Československa a Národného frontu chceme získať širokú podporu všetkých statočných ľudí, ktorí vystupujú za existenciu ľudskej dôstojnosti, za prehlbovanie spoločenskej jednoty, vytvorenie platformy vzájomnej dôvery a úcty. Prítom ja si uvedomujem, myslím si, že aj druhí, z čoho žijeme. Podľa nášho názoru žijeme z poctivej práce všetkých robotníkov a roľníkov, z ich výsledkov, ktoré zabezpečujú živobytie všetkých našich pracovníkov.

Tiež som toho názoru, že v zdújme realizácie vytýčených cieľov treba vynaložiť také spoločenské úsilie, ktoré zaručuje dôstojný postup, dôslednejší postup v socialistickom napredovaní, disciplinovanejšom uplatňovaní všeobecných zákonov a zákonitosti vývoja spoločnosti v prospech zabezpečenia sociálnych istôt a pokojného života všetkých našich pracovníkov.

Ďakujem.

/Potlask./

Predneda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi Matúšovi B o n y ó o v i za vystúpenie. Diskutovať bude poslankyňa Darina K u l i - n o v á.

Poslankyňa D. Kuligová:

Vážené poslankyne,
vážení poslanci.

propáčte mi, budem vystupovať ako žena a preto asi moje vystúpenie bude trochu poznačené emočivnosťou. Ale dovoľte mi, aby som povedala jedno, asi všetci si uvedomujeme, že situácia a atmosféra, v ktorej sa dnešné zasadnutie Slovenskej národnej rady koná, je skutočne veľmi vážna. A vážna je vinou nás všetkých, samozrejme uvádzajúc si každý svoju mieru zodpovednosti. A dovoľte mi, aby som povedala ako komunista, človek, ktorý spája ideály komunizmu s ľudskosťou, humanizmom, s tým, čo dnes berie do úst kde kto. Ja chcem povedať, že nie som presvedčená o tom, že každý si skutočne svoju mieru zodpovednosti, vrátane mňa samotnej, skutočne plnou mierou uvádzajú.

Vážené súdružky, súdruhovia,

znovu sa vrátim k tomu, čo povedal generálny tajomník súdruh Urbánek, že ľud bol a je múdrejší ako naše vedenie. Strana skutočne začala proces prestavby, proces obrody, proces socializmu a jeho ideálov. Ale konfrontácia programu so skutočnosťou, myslím si, že tu nám otvorili oči až naši mladí ľudia. S plným vedomím zodpovednosti o tom hovorím a myslím si, že dnes, keď chceme hovoriť o tejto situácii, tak musíme povedať, čo nám treba zachovať. Treba

nám zachoval atmosféru širokej demokracie, otvorenosti, pravdivosti. Treba nám ochrániť to, čo sme v socialistickej spoločnosti vybudovali, treba nám ochrániť socializmus ako taký. Preto som hovorila, že treba vidieť, kto ideály socializmu dnes berie do svojich úst a kto sa nimi oháňa. A toto ale musíme aj mladým ľuďom povedať a medzi nich ísť.

Samozrejme, že nám ide aj o ochranu mladých ľudí. Som žena-matka a chcem sa aj po tomto zasadnutí s čistým svedomím pozrieť do očí nielen svojim deťom, svojim voličom, ale všetkým. Preto chcem vyzvať všetkých poslancov Slovenskej národnej rady, aby sme sa všetci, vrátane aj mňa samotnej, pozreli do toho zrkadla, ktoré nám mladí ľudia nastavili a uvedomili si skutočne svoju mieru zodpovednosti, aby sme z tohoto mienia, z tejto poslancovej miestnosti odišli s čistým svedomím.

/Potlask./

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslankyni Darine K u l i n o v e j za jej vyutúpenie. Vážené poslankyne, vážení poslanci, hlási sa ešte niekto do rozpravy? Nech sa páči, poslanec K i š. A potom poslankyňa P a b u š o v á.

Poslanec P. Kláš:

Ja budem stručný. Mal by som len jednu otázku, ak to môžem tak formulovať, na predsedu vlády. Či sa vláda zamýšľa nad niečím takým, ako je pracovná morálka robotníkov v tom zmysle, že by bola viac stimulovaná - prosto osobný prístup k tej práci. Nevieť to dobre formulovať. Preto bol tu zákon o štátnom podniku, ktorý priniesol hodne, ale

ešte to nie je ono. A ako robotník nevidím ten posun alebo efekt z toho, čo by to malo priniesť, ako sa o tom hovorilo. Nevieť to presne formulovať. Nechcem hovoriť o nejakom osobnom vlastníctve alebo podobné príklady, ako sú v Sovietskom zväze, ale niečo, čo by robotníka viedlo do práce, aby pracoval tak ako na svojom vlastnom. Myslím, že som sa dosť jasne vyjadril, ľuďie sa neviete, ale myslím, že mi rozumiete. To je všetko.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem poslancovi K i š o v i za jeho vystúpenie. O vystúpenie ešte požiadala poslankyňa Klotilda F a b u - š o v á.

Poslankyňa K. Fabušová:

Vážení, iba faktická pripomienka. Dúfam spolu s vami, že tieto chvíle osvietenia prejdú do epochy hrdrej samosprávy ľudí a preto im kladem na srdce, aby obnovili tie zmysly a konania, jednak v legislatíve a jednak v ostatných krokoch na ochranu a záchranu nášho životného prostredia, kde sme teraz prestali.

História totiž prehodnotí to čo sme urobili kladné, to čo záporné, ľudia možno ocenia, možno odpustia, ale príroda nám neodpustí a ak ju zničime, zničime sami seba. Urýchlene treba pokračovať v tvorbe zákona o ochrane ovzdušia a tlmoch a) Federálneho zhromaždeniu, že je neodkladné formulovať zákon o ochrane životného prostredia. Tak naše zdravotníctvo nemá čo urobiť na záchranu človeka.

Ďakujem.

/Pollusk./

Predseda R. Schubert:

Ďakujem poslankyni Kláre F a b u š o v e j za jej vystúpenie. Hlásí sa ešte niekto z poslancov do rozpravy? Ak nie, považujeme rozpravu za ukončenú. Prosím teraz predsedu vlády Slovenskej socialistickej republiky súdruh: **K i v n á k a** o odpoveď.

Predseda vlády SSJ Hrivňák:

Otázka súdruha poslancu Kisa je špecifická. Odporúčam, aby sa súdruh poslanec pri najbližšej schôdzi SNK stretol s riaditeľom odboru ministerstva financií, cien a miezd, špecialistom, s ktorým by prebiali predpisy k otázkam zainteresovanosti, a j troky, ktoré robíme. Ak s tým súdruh poslanec súhlasí.

Predseda R. Schubert:

Stáči takáto odpoveď, súdruh poslanec Klár?

Poslanec R. Klár:

Ja s tým súhlasím, lenže tieto predpisy asi poznajú všetci zainteresovaní, kompetentní.

Predseda vlády R. Hrivňák:

Idie o to, čo sa pripravuje, nie o to, čo je teraz.

Predseda R. Schubert:

Stáči takáto odpoveď?

Poslanec P. Kiliš:

Áno.

Predseda M. Schuster:

Zostali tu ešte niektoré námety a návrhy niektorých poslancov, na ktoré by sme mali reagovať. Ide o poslancov Majera, Švihorika a Ďalších, ktorí vystupovali k návrhu na vytvorenie komisie na prešetrenie svičkovéj akcie z 25. marca 1968. Pýtam sa vás, poslancov, aký je váš názor, prípadne prítomného generálneho prokurátora Slovenskej socialistickej republiky, či sa v tejto veci koná.

Generálny prokurátor SSR P. Kiliš:

Vážení Slovenská národná rada,

pochopteľne je vecou Slovenskej národnej rady, či si vytvorí pracovný orgán, komisu, ale patrí do kompetencie prokuratúry posúdiť zákonnosť uplatňovania predpisov i pri tomto zákroku proti manifestujúcim občanom 25. marca 1968.

Dovoľte, aby som informoval Slovenskú národnú radu, že už som vydal príslušné pokyny v zmysle overenia zákonnosti tohto zákroku, už sú zhromaždené na generálnej prokuratúre všetky na vec sa vzťahujúce súdne i administratívne spisy. Generálna prokuratúra preskúma zákonnosť právoplatných súdnych rozhodnutí, aj keď treba povedať, že tam k odsúdeniam čisto v tejto veci nadošlo, lebo bola vyhlásená amnestia prezidenta republiky a na základe amnestie došlo potom k zastaveniu trestného stíhania, až na jednu či dve výnimky. Obvodná prokurátorka pre Bratis-

hlavu I. preskúma právoplatné administratívne rozhodnutia, v ktorých boli niektoré osoby postihnuté za priestupok. Pochopiteľne, ak Slovenská národná rada bude chcieť, tak môže potom podať aj podrobnejšiu informáciu o výsledku tohto konania.

Ďakujem.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem generálnemu prokurátorovi za vysvetlenie. Aj napriek tomu sa pýtam, vážení poslanci, či treba vytvoriť komisiu tak, ako navrhol niektorí poslanci, ktorá by pozostávala zo všetkých politických strán, teda poslancov, samozrejme aj nepartajných a z občianskej iniciatívy Verejnosť proti násilliu, aby to bolo maximálne objektívne.

Poslanec J. Šišo:

Myslím, že poslanci, ktorí diskutovali predtým o tom, aby na ráto komisia vytvorila, mali na mysli komisiu na posúdenie toho, či zákrok pri sviečkovom sprislovede bol správny alebo adekvátny a nie toho, či boli niektorí, ktorí sa toho zúčastnili, potrestaní. Nevieť, či som to správne pochopil.

Predseda R. Schuster:

Aký je názor ďalších poslancov?

Poslanec G. Hladrovský:

Sam toho názoru, že komisia je potrebná. Navrhujem
toto zloženie:

poslanec M a j e c

poslanec K u c h a c o v i c

poslanec P e n y ó

poslanec Z a b á k a

poslanec T r o p á ě.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem. Počuli ste konkrétny návrh na poslancov,
ktorí by mali byť v tejto komisii pri previerke udalostí z
28. marca 1988. Vážené poslankyne, vičení poslanci, súhla-
site s návrhom? Noch sa páči, tak je faktická pripomenka.

Poslanec K. Šavel:

Navrhujem, aby do komisie boli zvolené ešte dve po-
slankyne. Navrhujem poslankyňu Pabušová.

Poslanec J. Bruncko:

Navrhujem poslankyňu Pšúriková.

Poslanec A. Najšta:

Navrhujem poslanca Tonku.

Predseda R. SCHUSTEK:

Bol daný návrh, aby to boli poslankyňa. Bola navrhnutá poslankyňa Fabušová a poslankyňa Pšúriková.

Súhlasíte s týmto návrhom, vážení poslanci?

Kto je za tento návrh, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Zdržal sa niekto hlasovania?

/Traja poslanci./

Je niekto proti?

/Nikto./

Ako viete, návrh skupiny poslancov Federálneho zhromaždenia na vydanie ústavného zákona o spôsobe prijatia novej Ústavy ČSSR, ČSR a SSR, ku ktorému zaujala súhlasné stanovisko Slovenská národná rada a ktoré predseda Slovenskej národnej rady s viacerými pripomienkami týkajúcimi sa ďalšieho postupu a obsahu pripravovanej novej ústavy zaslal predsedovi Federálneho zhromaždenia, Federálne zhromaždenie ešte neprorekovalo. Vzhľadom na túto skutočnosť bude tu prednesené pripomienky a námety rimočič skupine poslancov Federálneho zhromaždenia - navrhovateľom uvedeného návrhu ústavného zákona. Pýtam sa, či toto stačí, alebo chcete, aby sme sa k tomu vrátili?

Noch sa páči. Hlásí sa poslanec Minarovič s faktickou pripomienkou.

Poslanec S. Minarovič:

V záujme zrozumiteľnosti sa pýtam, či máme hlasovať o návrhu poslanca Majera, požiadať Federálne zhromaždenie,

aby sa zrušilo to, čo sme tu predtým schválili, aby sa v tom nepokračovalo?

Predseda R. Schuster:

Hláni sa poslanec Hajec. Nech sa páči.

Poslanec J. Hajec:

Ja som to dal pôvodne ako otázku, ako budeme postupovať. Mal som jednu podstatnú výhradu, a sice tá, že sme nedostali návrh novej ústavy a hlasovali sme nie o spôsobe prijatia, ale o znení článku 142, ktorý hovorí, že s prijatím ústavy ČSSR sa prijímajú ústavy republik. A my sme to odôhlasili väčšinou hlasov. Ja som bol proti tomuto uzneniu, nakoniec sme sa prehlasovali a Slovenská národná rada prijala uznesenie. Tak alebo budeme schvaľovať ústavu my, alebo jednu alebo tri, alebo súhlasíme s tým, čo sme odôhlasili, že nejakej ústavy bude. Ja som to dal ako otázku. Ale ak to takto dáva predsedajúci, nový predseda súdruh Schuster na hlasovanie, som za to, aby sme sa k tomu vrátili, a prerokovali to predtým, než Federálne zhromaždenie zaujme definitívne stanovisko k tejto otázke.

Predseda H. Schuster:

Nech sa páči. Základ: faktická pripomienka.

Poslanec J. Svihorik:

Ja som predniesol návrh za Klub poslancov ČNR členov Strany slovenskej obrody, aby z rokovania Federálneho

zhromaždenia bol vylúčený návrh spôsobu prijatia novej Ústavy ČSSR a vrátený na prerokovanie do Slovenskej národnej rady a Českej národnej rady.

Predseda R. Schuster:

Čiže budeme o tom znovu rokovať.

Kto je za návrh, ktorý predniesol a teraz doplnil poslanec Majer, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Je to jednoznačné. Je niekto proti?

/Nikto./

Zdržal sa niekto?

/Nikto./

Predseda SNK R. Schuster:

Ešte sa hlási súdruh Lazar. Prosím.

Minister vnútra a životného prostredia SSR Š. Lazar:

Predsa zo dňa na deň nemôžem zmeniť svoj názor. Pred tým som hlasoval za niečo, o čom som bol presvedčený.

Poslanec J. Majer:

Ty si tu nebol súdruh Lazar. Nehlasoval si. Ja som sekretár za predsedníctvo a viem, že si odišiel 5 minút pred hlasovaním.

Predseda R. Schuster:

Prosím vás, aby sme boli k sebe tolerantní.

Týmto považujeme rozpravu k 2. bodu programu za ukončenú. Pristupujeme k rokovaniu o 3. bode programu.

Bol vám rozdáný návrh vyhlásenia Slovenskej národnej rady k súčasnej vnútropolitickú situácii. Návrh ste dostali ako tlač 119. Prosím predsedu návrhovej komisie, aby nás oboznámil so stanoviskom návrhovej komisie.

Podpredseda K. Brodziansky:

Vážená Slovenská národná rada,

komisia dostala niekoľko pripomienok a po ich zvážení a prerokovaní navrhuje upraviť vyhlásenie nasledovne:

vypustiť prvý odsek na prvej strane,

na druhej strane v prvom odseku v druhej vete vypustiť slová "ako predstaviteľ ľudu Československa" a pokračovať textom "prijal 29. novembra 1989 a so známaj ústavy ČSSR",

druhý a tretí odsek preformulovať nasledovne:

"Slovenská národná rada, ktorá vznikla v najťažších chvíľach slovenského národa ako predstaviteľka demokratických, politických a názorových prúdov na Slovensku, ako sa to výrazne prejavilo v Slovenskom národnom povstaní, sa vždy usilovala o presadzovanie záujmov ľudu a pokrokový rozvoj našej krajiny. Aj preto s vážnosťou upozorňuje, že pozitívne zmeny v spoločnosti možno uskutočniť len v tvorivom a pokojnom ovzduší, pri plnom zapojení každého občana do tohto snaženia. V našom spoločenskom dianí ne-

majú miesto prejavy, ktoré obmedzujú demokraciu a slobodu vyjadrovania a umožňujú násilie, či iné obmedzovania slobody. Slovenská národná rada sa stotožňuje s vytvorením komisie Federálneho zhromaždenia na vyšetrenie nepriekerného zákroku poriadkových síl a v budúcnosti prohibíciu voju kontrolnú funkciu."

V štvrtom odseku komisia navrhuje v prvej vete v treťom riadku, ktorý začína "nové rozmery vzťahov..." doplniť slovom "orgánov socialistického štátu" a pokračovať ďalej až v časti vety, ktorá začína "Jedine právny poriadok tvorený na mnohosti názorov všetkých vrstiev spoločnosti môže vytvoriť skutočné predpoklady na...", teraz vynechať slovo "Ďalšie", teda "...na prehlbovanie demokracie, humanizmu, sociálnej spravodlivosti, občianskych práv a slobôd..." a teraz upraviť ďalšiu časť vety takto "...uplatňovanie rovnoprávnosti národov a národností v Slovenskej socialistickej republike". Poslednú vetu v tomto odseku navrhuje doplniť slovom "považuje" za slovom "občana" a slovo "považuje" v poslednej vete vynechať. Teda posledná veta tohto odseku by znela "V záujme zachovania vzájomnej zodpovednosti štátu a občana považuje tento zákonodarný zbor za opodstatnené a prvoradé vytvoriť príslušné politické a právne záruky."

Na tretej strane, kde sa rozvádzajú jednotlivé zákony navrhuje za slovom "o práve združovacom" vložiť slovo "o tlači" a pokračovať "a o petičnom práve", čiže doplniť slovom "o tlači".

V ďalšej vete v prvom odseku navrhuje v poslednej časti vety slovom "ale" nahradiť slovom "ako". Čiže posledná časť vety bude "...ako aj právneho riešenia ochrany a tvorby životného prostredia".

V druhom odseku na strane tri v šiestom riadku vynechať slovo "ďalšej". Čiže tá veta by znela: "Je však proti anarchii a destabilizácii národného hospodárstva."

V treťom odseku v tretej vete vynechať slovo "okonomické" a nahradiť ho slovom "potrebné", čiže "bude vytvárať potrebné predpoklady celospoločenskej prestavby". Celú ďalšiu vetu, čiže druhú vetu v treťom odseku komisia navrhuje vypustiť.

V poslednom odseku na strane tri v druhej vete v treťom riadku navrhuje slovo "zostupeniami" nahradiť slovom "a spoločenskými hnutiami" a pokračovať potom ďalej.

Komisia teda navrhuje, aby vyhlásenie bolo po pripomienkach prijaté s týmito doplnkami a zmenami.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem predsedovi návrhovej komisii poslancovi Brodzianakemu za prednesenie upraveného návrhu Vyhlásenia Slovenskej národnej rady k súčasnej vnútropolitickej situácii.

Má niekto z vás, višné poslankyne, poslanci, ešte ďalšie pripomienky alebo návrhy? Nech sa páči, poslanec Zemko.

Poslanec J. Zemko:

Ja by som prosil vysvetliť na druhej strane v štvrtom odseku, kde sa hovorí, že Slovenská národná rada sa stotožňuje... - s akým zákrokom? S tým zvláštňovým alebo s tým, čo bol v Prahe?

Podpredseda K. Brodziansky:

Preformulovaná verzia znie: "Slovenská národná rada sa stotožňuje s vytvorením komisie Federálneho zhromaždenia na vyšetrenie nepríjemného zákroku poriadkových síl a v budúcnosti prehliť svoju kontrolnú funkciu". Myslí sa tým zákrok v Prahe 17. novembra 1989.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem. Ešte sú ďalšie pripomienky? Nech na pódi, poslanec Švihorík.

Poslanec J. Švihorík:

Dal som návrhovej komisii návrh, aby sa na druhej strane v štvrtom odseku zmenili slová "prehibovanie demokracie" na slová "dodržovanie demokracie". Prehibovanie je nevhodný výraz.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem. Kto má ďalšie pripomienky? Poslanec Kín.

Poslanec P. Klá:

Na tretej strane v treťom odseku má byť vyškrtnutá veta "Mniamo opustiť doterajší spôsob hospodárenia, zaručovať všeobecné a pre všetkých rovnaké podmienky hospodárenia." Tak ma zaujíma, prečo to má byť vyškrtnuté, keď to tam s nejakým úmyslom bolo dané. Možno to nespĺňa nejakú formu, ale ide mi o to, prečo?

Predseda R. Schuster:

Ďakujem. Súhlasia poslanci s týmito úpravami? Kto sú nejaké pripomienky? Nech sa páči súdruh Lazar.

Minister vnútra a životného prostredia Š. Lazar:

Na strane dva sa hovorí, a či ja súhlasím, že jedine právy poriadok tvorený na muchosti názorov všetkých vrstiev spoločnosti môže vytvoriť skutočné predpoklady na ďalšie prechýbovanie demokracie, humanizmu, sociálnej spravodlivosti, občianskych práv a slobôd. Ale ja hovorím, že tam, kde je právo, je aj povinnosť. Takže by bolo treba zakotviť, vždení súdruhovia, aj povinnosť, nielen práva. Ibo občan je viazaný, má právo, ale má i určitú povinnosť. Som toho názoru, že nemôžeme len práva do uznesenia prijať, ale treba žiadať od verejnosti aj plnenie povinnosti.

Predseda R. Schuster:

Ďakujem.

Súhlasíte s pripomienkami tak ako odznali a píšete s tým, že návrhová komisia to doštylizuje?

Dávam hlasovať.

Kto je za upravené vyhlásenie, nech zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Zdržal sa niekto?

/Jeden poslanec sa zdržal hlasovania./

Je niekto proti?

/Jeden poslanec hlasoval proti./

Poslanec J. Švihorik:

Ja nie som proti. Ale sa pýtam, či sa s tým návrhom na udelenie Nobelovej ceny mládeži bude v budúcnosti Slovenská národná rada zaoberať?

Predseda R. Schuster:

Beriezme to ako pripomienku, ale Slovenská národná rada nie je kompetentná, aby dávala takéto návrh. Berieme to skutočne len ako pripomienku.

Zistujem, že Slovenská národná rada schválila vyhlásenie k súčasnej vnútro politickej situácii.

Prvým bodom programu je

Správa o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady za obdobie od 31. októbra do 10. novembra 1989.

Správu ste dostali ako tlač 117.

Má niekto z vás pripomienky alebo otázky k predloženej správe?

Bývať hlasovať o návrhu na uznesenie. Kto je za uznesenie, ako je uvedené na obale správy, nich zdvihne ruku!

/Hlasovanie./

Ďakujem.

Zdržal sa niekto hlasovania?

/Nikto./

Je niekto proti?

/Nikto./

Zisťujem, že Slovenská národná rada vzala so súhlasom
na vedomie predloženú správu.

Posledný bodom programu sú otázky poslankyň.

Má niekto z vás, viďené poslankyňa a poslanci, otázku na niektorého člena vlády Slovenskej socialistickej republiky alebo člena Predsedníctva Slovenskej národnej rady? Nech sa píše poslankyňa **K i k l o š o v á**.

Poslankyňa B. Kiklošová:

Chcela by som poprosiť ministra financií, člen a členku Slovenskej socialistickej republiky súdruhu Mišojana, aby sa návetvom, o ktorom som tu hovorila, podľa o zmlúvani odvodov do štátneho rozpočtu, sa vláda zaoberala a aby bolo na môj návrh odgovodené na zasadnutí výboru alebo na najbližšom pléne Slovenskej národnej rady.

Minister financií, člen a členka E. Klišajic:

Ja to vysvetlím.

Predseda R. Schuster:

Ešte sú otázky? Nie sú. Tým ako, viďené poslankyňa a poslanci, vyčerpali náš program.

Ďakujem vám všetkým za účasť a vyhlasujem 17. schôdzu Slovenskej národnej rady za skončenú.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 11671989

117

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 30. novembra 1989

k žiadosti poslanca SNK Viliama Šalgoviča o uvoľnenie z funkcie predsedu Slovenskej národnej rady a člena Predsedníctva SNK

Slovenská národná rada

A. berie na vedomie

žiadost' poslanca Slovenskej národnej rady Viliama Šalgoviča o uvoľnenie z funkcie predsedu Slovenskej národnej rady a člena Predsedníctva SNK,

B. podľa § 4 písm. k/ zákona SNR č. 44/1989 Zb. o rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady

o d v o l á v a

poslanca SNK Viliama Šalgoviča z funkcie predsedu Slovenskej národnej rady a člena Predsedníctva SNK.

Predseda

Slovenskej národnej rady:

v z. Dezider K r o c s á n y , v.r.

Overovatelia:

Voronika Š p á l k o v á v.r.

Ing. Ján M a j e r v.r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 1184/1989

118

UZNENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 30. novembra 1989

o voľbe predsedu Slovenskej národnej rady

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

podľa § 4 písm. k) zákona SNK č. 44/1989 Zb. o
rokovacom poriadku Slovenskej národnej rady

z v o l i l a

Rudolfa S c h u s t e r a

za predsedu Slovenskej národnej rady.

Predseda

Slovenskej národnej rady:

v z. Dezidec K r o c s á n y , v.r.

Overovatelia:

Véronika Š p á l k o v á v.r.

Ing. Ján M a j e r v.r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

K číslu: 1105/1989

119

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 30. novembra 1989

o voľbe členov komisie pre vypracovanie návrhu na Vyhlásenie Slovenskej národnej rady k súčasnej vnútropolitckej situácii

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a
z v o l i l a

komisiu pre vypracovanie návrhu na Vyhlásenie Slovenskej národnej rady k súčasnej vnútropolitckej situácii v tomto zložení: Kamil Brodziansky, Andrej Bajcura, Samuel Kodaj, Ján Majer, Miloš Marko, Anna Látková, Viera Lohotuká.

Predseda

Slovenskej národnej rady:

Ing. Rudolf S c h u s t e r , CSc. v.r.

Overovatelia:

Veronika Š p á l k o v á v.r.

Ing. Ján M a j e r v.r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 1186/1989

120

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 30. novembra 1989

o voľbe členov komisie na dohľad prešetrovania zásahu ZNB
proti zhromaždeniu veriacich 25. marca 1988 v Bratislave

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

z v o l i l a

komisiu na dohľad prešetrovania zásahu ZNB proti zhromaždeniu veriacich z 25. marca 1988 v Bratislave v tomto zložení: Matúš Benyó, Klotilda Fabušová, Emil Kucharovic, Ján Majer, Oľga Pěúriková, Jozef Trepáč, Ján Zabák s tým, že bude doplnená o členov občianskej iniciatívy Verejnosc proti násilliu.

Predseda

Slovenskej národnej rady:

Ing. Rudolf S c h u s t e r , CSc. v.r.

Ovzovatelis:

Voronika Š p á l k o v á v.r.

Ing. Ján M a j e r v.r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 1187/1989

121

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 30. novembra 1989

k návrhu na Vyhlásenie Slovenskej národnej rady k súčasnej
vnútropolitickú situácii

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a

prerokovala súčasnú vnútropolitickú situáciu a
p r i j a l a toto vyhlásenie:

"Slovenská národná rada ako predstaviteľka národnej zvrchovanosti a svojbytnosti slovenského národa v súlade s vôľou a túžbou širokej verejnosti po demokracii celého politického, spoločenského a kultúrneho života plne podporuje oprávnené požiadavky, ktoré spontánne verejne vyjadrila naša mládež i ostatní občania. Svoje stanovisko vyjadrilo Predsedníctvo Slovenskej národnej rady 28. novembra 1989.

Slovenská národná rada sa stotožňuje s Vyhlásením Federálneho zhromaždenia ČSSR k súčasnej vnútropolitickú situácii, ktoré prijalo 29. novembra 1989 a so zmenami Ústavy ČSSR.

Slovenská národná rada, ktorá vznikla v najťažších chvíľach slovenského národa ako predstaviteľka demokratických, politických a názorových prúdov na Slovensku, ako sa to výrazne prejavilo v Slovenskom národnom povstaní, sa vždy usilovala o presadzovanie záujmov ľudu a pokrokový rozvoj našej krajiny.

Aj preto s vážnosťou upozorňuje, že pozitívnu presmenu v spoločnosti možno uskutočniť len v tvorivom a pokojnom ovzduší, pri plnom zapojení každého občana do tejto snaženia. V našom spoločenskom dianí nemajú miesto prejavy, ktoré obmedzujú demokraciu a slobodu vyjadrovania, umožňujú násilie, či iné obmedzovania slobody. Slovenská národná rada sa stotožňuje s vytvorením komisie Federálneho zhromaždenia ČSSR na vyšetrenie nepriemeraného zákroku poriadkových síl a v budúcnosti prohibi svoju kontrolnú funkciu.

Slovenská národná rada je presvedčená, že jediné právny štát, budovaný na socialistickom základe, zabezpečí nové rozmery vzťahov orgánov socialistického štátu s ďalšími zložkami politického systému, osobitne s jednotlivými politickými stranami, spoločenskými a záujmovými organizáciami, pôsobiacimi v súlade a na dôslednom rešpektovaní zákonov a plnení práv a povinností. Jediné právny poriadok, tvorený na mnohosti názorov všetkých vrstiev spoločnosti môže vytvoriť skutočné predpoklady na uplatňovanie demokracie, humanizmu, sociálnej spravodlivosti, občianskych práv a slobôd, uplatňovanie rovnoprávnosti národov a národností v Slovenskej socialistickej republike. V záujme zachovania vzájomnej zodpovednosti štátu a občana považujú tento zákonodarný zbor za opodstatnené a preradé vytvoriť príslušné politické a právne záruky.

Slovenská národná rada žiada o urýchlené predloženie návrhu novej Ústavy na všeľudovú diskusiu tak, aby sa plne prejavila pluralita názorov. Súčasne je potrebné na tomto

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

- 3 -

princípe ústavne zabezpečiť čo najskôr vydanie nových zákonov o voľbách do zastupiteľských orgánov, o práve zhromažďovacom, o práve združovacom, o tlači a o petičnom práve. Slovenská národná rada sa chce s plnou zodpovednosťou podieľať na príprave zákonov, osobitne sa týkajúcich mladšej generácie, ako aj právneho clošenia ochrany a tvorby životného prostredia.

Slovenská národná rada vysoko oceňuje všetkých jednotlivcov, skupiny, organizácie i politickú stranu, ktorú spájajú požiadavky o demokratický a právny štát so snahou zlepšovať našu hospodársku situáciu a vybudovanie dobre fungujúceho hospodárskeho systému. Je však proti anarchii a destabilizácii národného hospodárstva. Ďakuje robotníkom, roľníkom, inteligencii a mládeži, ktorí si i v terajšej situácii uvedomujú dôležitosť prospešnej, kvalitnej a statočnej každodennej práce.

Slovenská národná rada vyjadruje presvedčenie, že vláda SSR napriek všetkým zložitostiam spoločenského a hospodárskeho života bude vytvárať potrebné predpoklady celospoločenskej premeny. Musíme opustiť doterajší spôsob hospodárenia, zaručovať všeobecne a pre všetkých rovnaké podmienky hospodárenia. Vláda musí zabezpečiť, aby sa v budúcnosti zásadné ekonomické rozhodnutia robili na základe objektívneho a vedeckého poradenia a podstatne sa prechýbalo sociálne zameranie ekonomiky. Pri tomto úsilí nesmie strácať zo zreteľa, že jednou z jej základných úloh je zabrániť inflačnému vývoju, ktorý by mal negatívne dôsledky na chod ekonomiky a životnú úroveň ľudu. Pri snahe úspešne zabezpečiť premenu našej ekonomiky súčasne so zvyšovaním životnej úrovne bude mať vláda SSR podporu Slovenskej národnej rady a jej poslancov.

Slovenská národná rada vyslovuje presvedčenie, že dialóg medzi predstaviteľmi našej vlády a upoločenskými hnutiami sa bude viesť na úrovni zodpovedajúcej kultúrnym

tradiáciám a zvyklostiam nášho ľudu, bez znovažovania predstaviteľov štátu a štátnych symbolov, bez vyhrocovania emócií a vášní, bez znížovania vážnosti osobnosti a ľudskej dôstojnosti vôbec.

Slovenská národná rada vyslovuje uznanie všetkým študentom a ostatnej mládeži, robotníkom, roľníkom a inteli-gencii, ktorí sa uvážene a disciplinovane výrazne priči-nili o začatie obnovy našej socialistickej spoločnosti na plných demokratických základoch.

Slovenská národná rada ubezpečuje občanov Slovenska, že verná svojím tradiáciám bude dbať aj naďalej o realizáciu vôle a záujmov ľudu."

Predseda

Slovenskej národnej rady:

Ing. Rudolf S c h u s t e r , CSc. v.r.

Overovatelia:

Vozonika Š p á l k o v á v.r.

Ing. Ján M a j e r v.r.

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

Číslo: 1108/1989

122

UZNESENIE

SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 30. novembra 1989

k správe o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej rady
za obdobie od 31. októbra do 30. novembra 1989

S l o v e n s k á n á r o d n á r a d a
b e r i e n o s ú h l a s o m n a v e d o m i e

správu o činnosti Predsedníctva Slovenskej národnej
rady za obdobie od 31. októbra do 30. novembra 1989.

Predseda

Slovenskej národnej rady:

Ing. Rudolf S c h u s t e r , ČSc. v.r.

Overovatelia:

Veronika Š p á l k o v á v.r.

Ing. Ján M a j a r v.r.

17. schôdza Slovenskej národnej rady

O B S A H

	Reč predsedu SNR Viliama Šalgoviča	str. 1
I.	Ziadosť Viliama Šalgoviča o uvoľnenie z funkcie predsedu SNR a člena Predsedníctva SNR	str. 2
	Schválenie programu 17. schôdze SNR	str. 4
II.	Voľba predsedu Slovenskej národnej rady	str. 4
	Reč poslanca D. F u t e j a	str. 5
	Reč poslanca S. M i n e r o v i č a	str. 7
	Reč podpredsedníčky SNR A. R y b n i k á r o v e j ...	str. 8
	Reč poslanca J. M a j e r a	str. 9
	Reč poslanca V. M i n á č a	str. 9
	Reč poslanca M. M e r k u	str. 10
	Reč poslankyne D. K u l i n o v e j	str. 12
	Reč poslanca D. F u t e j a	str. 12
	Reč poslanca R. S c h u s t e r a	str. 13
	Hlasovanie o návrhu na voľbu predsedu SNR	str. 14
	Reč predsedu vlády SSR P. H r i v n á k a	str. 16
III.	Voľba komisie na prípravu Vyhlásenia SNR k vnútro- politckej situácii	str. 25
	R o z p r a v a k vystúpeniu predsedu vlády SSR ..	str. 26
	Reč poslanca J. T r e p á č a	str. 26
	Reč poslanca J. B r u n c k u	str. 28
	Reč ministra obchodu a cestovného ruchu SSR K. N a g y s	str. 31
	Reč overovateľa SNR J. M a j e r a k sčítaniu hlasov pri voľbe predsedu SNR	str. 35
	Reč novozvoleného predsedu SNR R. S c h u s t e r a ..	str. 36
	Pokračovanie r o z p r a v y	
	Reč poslanca P. A d a m č í k a	str. 39
	Reč poslanca S. K o d e j a	str. 41
	Reč poslanca J. M a j e r a	str. 45
	Reč poslanca L. A n d a l a	str. 47
	Reč poslanca J. Š v i h o r í k a	str. 48
	Reč poslanca B. B í r o š a	str. 49

	Reč poslanca J. Z a b á k a	str. 52
	Reč ministra financií, cien a miezd SSR F. M i š e j e h o	str. 54
	Reč poslanca E. K u c h a r o v i c a	str. 56
	Reč poslankyne B. K i k l o š o v e j	str. 57
	Reč poslanca M. B e n y ó a	str. 58
	Reč poslankyne D. K u l i n o v e j	str. 60
	Reč poslanca P. K i š a	str. 61
	Reč poslankyne K. F a b u š o v e j	str. 62
	Reč generálneho prokurátora SSR P. K i s a	str. 64
IV.	Voľba komisie na dohľad prešetrenia zásahu ZNB proti zhromaždeniu veriacich 25. marca 1988	str. 67
	Reč poslanca S. M i n a r o v i č a	str. 67
	Reč poslanca J. M a j e r a	str. 68
V.	Stanovisko komisie na prípravu Vyhlásenia SNR k súčasnej vnútropolitckej situácii	str. 70
	Hlasovanie o stanovisku komisie	str. 74
	Schválenie Vyhlásenia SNR k súčasnej vnútropoli- tickej situácii	str. 75
	Otázky poslancov	str. 76
	Reč poslankyne B. K i k l o š o v e j	str. 76
	Ukončenie 17. schôdže Slovenskej národnej rady..	str. 76

P r í l o h y

Uznesenia prijaté na 17. schôdzi Slovenskej národnej rady